

Kirsi-Leena Frigren, Elina Lahtinen, Erja Leppänen & Hanna Tommila

”UUTTA NÄKÖKULMAA OPPIMISEEN”

Opiskelijoiden ja lähiohjaajien kokemukset harjoittelun ohjausmallista

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sarja B, Raportit 3/2014
ISSN 2323-8356 (verkkajulkaisu)
Satakunnan ammattikorkeakoulu, Pori 2014

Copyright Satakunnan ammattikorkeakoulu ja tekijät

Julkaisija:
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Tiedepuisto 3, 28600 Pori
www.samk.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	MALLIN KUVAUS	5
2.1	Harjoitteluun valmistautuminen.....	6
2.2	Harjoittelun toteutuminen.....	7
2.3	Harjoittelun päättäminen.....	8
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS.....	8
3.1	Käynnistämiskäytännöt.....	8
3.2	Toimintavaihe	10
3.3	Päätösvaihe.....	13
4	TULOKSET.....	14
4.1	Lähiohjaajien kokemukset mallista	14
4.1.1	Taustatiedot	14
4.1.2	Harjoitteluun valmistautuminen	15
4.1.3	Harjoittelun toteutus	16
4.1.4	Harjoittelun lopussa.....	22
4.1.5	Avoimissa vastauksissa esiin tulleet asiat	24
4.2	Opiskelijoiden kokemukset mallista	24
4.2.1	Taustatiedot	24
4.2.2	Harjoitteluun valmistautuminen	25
4.2.3	Harjoittelun toteutus	25
4.2.4	Harjoittelun lopussa.....	32
4.2.5	Avoimet kysymykset.....	34
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖS.....	35

LIITTEET

1 JOHDANTO

Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden (nykyisin terveyden ja hyvinvoinnin osaamisalueilla) aloitettiin keväällä 2011 harjoittelun ohjauksen kehittämishanke, joka nimettiin Klinikkaopettajapilotiksi. Pilotin tavoitteena oli kehittää ohjatun harjoittelun toimintamallia yhteistyössä Satakunnan sairaanhoitopiirin (SATSHP) kanssa. Mallin tarkoituksena oli yhtenäistää ja systematisoida opiskelijoiden ohjatun harjoittelun toteutusta sekä opettajan että harjoitteluyksikön lähiohjaajan toimintana. Keväällä 2011 tehtiin ohjatun harjoittelun ohjaukseen liittyvä kirjallisuuskatsaus, jonka pohjalta laadittiin ohjatun harjoittelun toimintamallin interventiot. Ohjatun harjoittelun toimintamalli pilotoitiin hoitotyön ja fysioterapian opiskelijoiden harjoittelussa syksyllä 2011 erikseen valituilla Satakunnan keskussairaalan osastoilla. Myönteisten tulosten ansiosta toimintamallia laajennettiin keväällä 2012 koskemaan muitakin SATSHP:n harjoitteluyksiköitä.

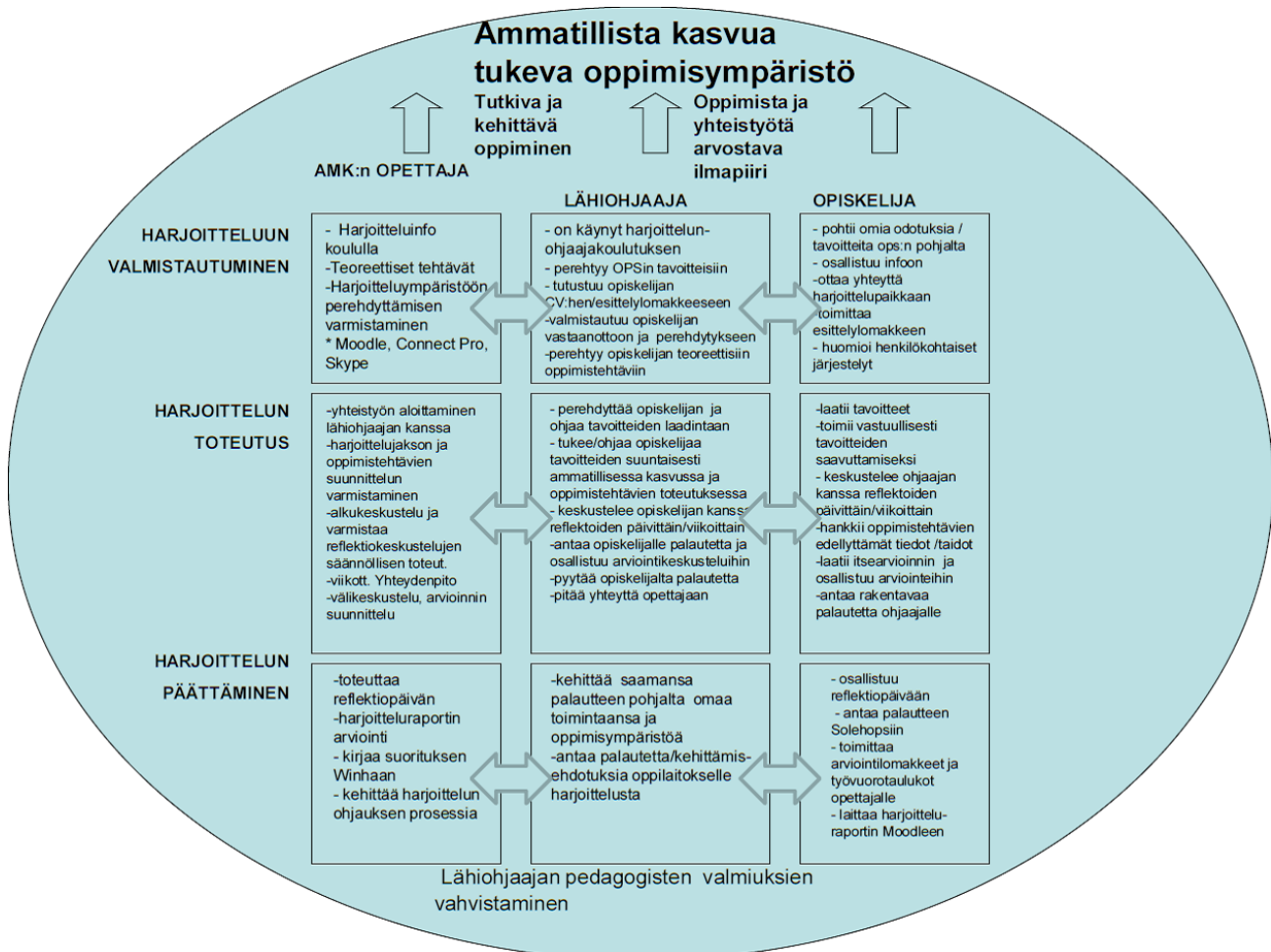
Seuraavaksi haluttiin kehittää mallia edelleen ja vakiinnuttaa toimintamalli myös muissa harjoitteluyksiköissä, joissa SAMKin sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat suorittavat harjoitteluja. Kokeilua laajennettiin ensimmäiseksi avoterveydenhuollon ja sosiaalialan avohuollon toimintayksiköihin. Tässä raportoitavaan kokeiluun valittiin fysioterapeuttiopiskelijoiden kolmannen harjoittelun yksiköt, sosionomiopiskelijoiden varhaiskasvatusharjoittelun yksiköt ja terveydenhoitajaopiskelijoiden työterveyshuollon yksiköt.

Pilottikokeilua varten valittiin opettajaryhmä (lehtorit Kirsi-Leena Frigren, Elina Lahtinen ja Erja Leppänen) kehittämään tarpeelliset sovellukset klinikkaopettajamallista sellaisiin ohjattuihin harjoitteluihin, jotka toteutuvat sairaaloiden ulkopuolella. Näissä harjoittelupaikoissa voi olla vain yksi opiskelija kerrallaan ja yksi ohjaaja vastaa yhdestä opiskelijasta. Pääsääntöisesti interventiot ovat samat kuin klinikkaopettajamallissa: perehdytyksen varmistaminen, tavoitekeskustelut, väliarviointit ja tarvittaessa loppuarviointi. Sisältöjä muokattiin ja yhtenäistettiin kaikkiin kolmeen koulutusohjelmaan sopiviksi. Yhteydenpitoon harjoitteluyksiköihin lähiohjaajan ja opiskelijan kanssa kehitettiin ja kokeiltiin uusia toimintamalleja kuten Adobe Connect- eli AC-yhteys, Skype-yhteys ja videoyhteys. Tätä kehitettyä mallia pilotoitiin edellä mainittujen koulutusohjelmien yhdellä harjoittelujaksolla keväällä 2013.

Ensimmäiseksi tässä raportissa kuvataan pilotoitu ohjausmalli ja sen jälkeen, miten pilotti eteni. Luvussa 4 esitetään ohjaajien ja opiskelijoiden kokemukset harjoittelunohjausmallista. Lopuksi esitetään johtopäätöksiä.

2 MALLIN KUVAUS

Mallin rakenne perustuu SAMKin niin sanottuun klinikkaopettajamalliin (kuva 1).

KUVA 1. SAMKin klinikkaopettajamalli.

Mallissa kuvataan prosessina interventiot kun harjoitteluun valmistaudutaan, kun harjoittelu on käynnissä ja kun harjoittelu päätetään. Opiskelijan, lähiohjaajan ja ohjaavan opettajan harjoitteluun liittyvät interventiot on kuvattu seuraavassa kussakin harjoitteluun liittyvässä vaiheessa.

2.1 Harjoitteluun valmistautuminen

Opiskelija

Opiskelija osallistuu koululla järjestettävään harjoitteluinfoon, jossa käydään läpi opintojaksoselosteessa kuvatut asiat, joiden perusteella opiskelija lähtee pohtimaan omia odotuksiaan harjoittelulle ja myös omia oppimistavoitteitaan. Opiskelijaa ohjataan ottamaan yhteyttä harjoittelupaikkaansa. Opiskelija täyttää esittelylomakkeen (Liite 1) ja toimittaa sen harjoittelupaikkaansa. Esittelylomakkeessa opiskelija kuvaa muun muassa aikaisempaa koulutustaan ja työkokemustaan sekä harjoitteluun kohdistuvia odotuksiaan ja tavoitteitaan. Jos opiskelijalla on henkilökohtaisia harjoitteluun liittyviä erityistarpeita, hänen tulee ottaa ne huomioon harjoitteluun valmistautuessaan ja keskustella niistä sekä lähiohjaajan että harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa jo ennen harjoittelun alkua.

Lähiohjaaja

Harjoittelupaikassa olevalta lähiohjaajalta edellytetään, että hän on käynyt SAMKin harjoitteluohjaajakoulutuksen. Ohjaaja perehtyy opetussuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin ja tutustuu opiskelijan lähettämään esittelylomakkeeseen sekä internetissä jobstepissä olevaan CV:een. Jobstep on ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan harjoittelupaikkavarauskavarauskjärjestelmä, josta opiskelija varaa itse opintoihin kuuluvat harjoittelupaikkansa. Kyetäkseen varaamaan harjoittelupaikan, opiskelijalla on oltava CV luotuna ja tarkistettuna ajantasaisilla tiedoilla. CV:ssä opiskelija kuvaa muun muassa opintojensa vaiheen, suorittamansa opinnot ja opintopisteiden määrän. Lähiohjaaja valmistautuu myös opiskelijan perehdytykseen sekä mahdollisiin opiskelijan oppimistehtäviin.

Ohjaava opettaja

Ohjaava opettaja järjestää koulussa harjoitteluinfon, jossa käydään läpi opintojaksoselosteessa kuvatut asiat. Lisäksi harjoitteluinfossa käydään läpi harjoitteluun liittyvät mahdolliset tehtävät. Jos kyseessä on teoriaopintoihin liittyvät tehtävät, ohjeistuksista vastaa kyseisen teoriaopintojakson tai moduulin opettaja. Ohjaava opettaja varmistaa harjoitteluympäristöön perehdyttämisestä eli siitä, että sekä opiskelija että lähiohjaaja tietävät muun muassa harjoitteluun liittyvät keskeiset asiat harjoittelun aloittamisesta, tavoitteista ja vaadittavista suorituksista. Ohjaava opettaja varmistaa myös, että opiskelijalla on riittävä osaaminen Moodlen, Adobe Connectin, Skypein tai muun sen tyyppisen yhteydenpitovälineen käyttämiseen.

2.2 Harjoittelun toteutuminen

Opiskelija

Opiskelija avaa jokaiseen harjoitteluun keskustelun Moodlen harjoittelupohjaan. Opiskelija laatii oppimistavoitteensa harjoittelun alkaessa ja toimii vastuullisesti tavoitteiden saavuttamiseksi. Kun lähiohjaaja ja ohjaava opettaja ovat hyväksyneet opiskelijan laatimat tavoitteet, opiskelija vie ne Moodle-oppimisalustaan. Paitsi tavoitteiden saavuttamista, myös itse tavoitteita tarkastellaan harjoittelun edetessä. Opiskelija keskustelee reflektoiden lähiohjaajansa kanssa päivittäin tai ainakin viikoittain. Harjoittelujakson pituus vaikuttaa siihen, miten väliarvioinnit ja loppuarviointikeskustelu tapahtuu. Opiskelija osallistuu arviointikeskusteluihin ja laatii harjoittelun lopulla kirjallisen itsearvioinnin, jonka hän palauttaa Moodleen. Opiskelija antaa rakentavaa palautetta lähiohjaajalle harjoittelun aikana. Oppimistehtävien edellyttämät tiedot ja taidot tulee hankkia toteutusvaiheessa.

Lähiohjaaja

Lähiohjaaja vastaa opiskelijan perehdytyksen toteutumisesta. Hän ohjaa opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ja sekä tukee että ohjaa opiskelijaa saavuttamaan tavoitteensa. Lähiohjaaja ohjaa ja tukee opiskelijaa myös oppimistehtävien teossa. Päivittäiset tai ainakin viikoittaiset reflektiokeskustelut opiskelijan kanssa sisältyvät lähiohjaajan tehtäviin harjoittelun aikana. Ohjaaja antaa opiskelijalle palautetta harjoittelun edetessä; harjoittelun pituus vaikuttaa siihen, miten väliarvioinnit toteutuvat. Lähiohjaaja osallistuu väli- ja loppuarviointikeskusteluihin. Lähiohjaaja antaa opiskelijalle loppuarvioinnissa kirjallisen arvioinnin. Ohjaaja myös pyytää palautetta opiskelijalta harjoitteluun liittyvistä asioista. Lähiohjaaja pitää yhteyttä ohjaavaan opettajaan.

Ohjaava opettaja

Ohjaava opettaja aloittaa yhteistyön lähiohjaajan kanssa viimeistään tässä vaiheessa. Yhteyttä voi ottaa myös jo ennen harjoittelun alkamista. Opettaja käy alkukeskustelun, jossa käydään läpi muun muassa tavoitteiden laadintaprosessi, arviointikäytännöt, ja samalla varmistaa reflektiokeskustelujen säännöllisen toteutumisen. Ohjaava opettaja on yhteydessä opiskelijaan viikoittain, esimerkiksi Moodlen kautta seuraten opiskelijan harjoittelun sujumista ja etenemistä. Opettaja vastaa väliarviointikeskustelujen ja loppuarvioinnin toteutumisesta, vaikka niihin ei itse osallistuisikaan.

2.3 Harjoittelun päättäminen

Opiskelija

Opiskelija osallistuu harjoittelun päätyttyä järjestettävään reflektiopäivään, jossa käsitellään harjoittelua jonkin teeman kautta (esimerkiksi asiakkaan/potilaan ohjaus). Opiskelija toimittaa ohjaavalle opettajalle arviointilomakkeen/-lomakkeet ja lähiohjaajan allekirjoittamat työvuorotaulukot sekä huolehtii oppimistehtävien palautuksesta sovitulla tavalla. Harjoitteluun sisältyy myös opintojaksopalautteenanto (SoleHOPS-järjestelmässä).

Lähiohjaaja

Opiskelija antaa palautetta harjoittelustaan lähiohjaajalle. Palautekeskustelua käydään reflektoiden. Lähiohjaajan toivotaan käsittelevän palautetta työyhteisössään ajatuksena oppimisympäristön kehittäminen. Lähiohjaaja tarkastelee myös omasta toiminnasta saamaansa palautetta ja kehittää toimintaansa tarvittaessa. Ohjaaja antaa opettajalle palautetta ja kehittämissuhteita harjoittelusta. Tämä voi tapahtua jo opiskelijan loppuarvioinnissa. Jos opettaja ei ole läsnä loppuarvioinnissa, tulee sopia, miten lähiohjaajan palaute saadaan.

Ohjaava opettaja

Ohjaavan opettajan tehtäviin harjoittelun päätyttyä sisältyy reflektiopäivän järjestäminen koulussa. Opettaja vastaa arvioinnin kirjaamisesta opintosuoritusrekisteriin (Winha). Saadun palautteen myötä opettaja kehittää harjoittelua ja harjoittelun ohjauksen prosessia. Muiden kuin suoraan harjoitteluun liittyvien oppimistehtävien arvioinnista vastaa oppimistehtävät antanut opettaja.

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS

3.1 Käynnistämismuoto

Harjoittelun ohjauksen mallin kehittäminen niin sanottuihin sosiaalitoimen avohuollon tai avoterveydenhuollon harjoittelupaikkoihin aloitettiin jo vuoden 2012 puolella. Alusta asti mukana ovat olleet hoitotyön koulutusohjelman lehtori Elina Lahtinen, fysioterapian koulutusohjelman lehtori Erja Leppänen ja sosiaalialan koulutusohjelman lehtori Kirsi-Leena Frigren. Erja Leppänen oli osallistunut Satakunnan sairaanhoitopiiriin kanssa jo aiemmin

toteutettuun klinikkaopettajamallin kehittämiseen, jossa rakennettiin harjoittelun ohjauksen malli, joka on otettu käyttöön Satakunnan sairaanhoitopiirissä SAMKin hoitotyön ja fysioterapian opiskelijoiden harjoittelun ohjauksessa. Tässä raportoitava kehittämistyö pohjautuu tähän malliin.

Edellä mainitut harjoittelun ohjauksen jatkokehittelystä vastuussa olevat opettajat (jatkossa opettajaryhmä) ohjeistettiin siten, että klinikkamallin hyviä kokemuksia mahdollisuuksien mukaan huomioidaan myös avohuollon mallin suunnittelussa ja mallin kokeilussa. Tavoitteena oli myös yhtenäistää eri koulutusohjelmien harjoitteluprosessia ja ohjauk käytäntöjä.

Käynnistämävaiheen valmistelussa opettajaryhmä tutustui klinikkamalliin sekä erilaisiin julkaisuihin ja kirjallisuuteen, joissa käsitellään ammatillisen koulutuksen työharjoittelujen kehittämismallien tuloksia sekä työelämätahojen, opiskelijoiden ja opettajien käsityksiä onnistuneesta työelämälähtöisestä harjoittelu- ja yhteistyöprosessista osana opiskelijan työharjoittelua. Keskeistä oli myös, miten työelämän uudistumistarpeet ja opettajien työelämätiedon tuoreuden ylläpito huomioitiin tutkimuksissa ja muussa kirjallisuudessa.

Suunnitteluvaiheen tuotoksena opettajaryhmä ideoi mallin (kuva 1 edellä), joka sisälsi ehdotuksen kehittämishankkeen käytännön kokeiluvaiheesta, mukaan tulevista opiskelijaryhmistä ja tarvittavista voimavaroista. Opettajaryhmä esitteli mallia SAMKin sosiaali- ja terveysalan koulutuksen johtoryhmälle kesäkuussa 2012, jolloin päätettiin kokeilun käynnistämisestä ja etäyhteyksien ylläpitämiseen tarvittavista uusista tietotekniikkahankinnoista. Tiedossa oli, että suuressa osassa harjoittelupaikkoja tai opiskelijoilla itsellään ei ole käytettävissä etäyhteyksien edellyttämää tietokonetta, nettiyhteyttä, kameraa ja vaadittavaa ohjelmistoa. Oli siis varauduttava siihen, että opiskelijoiden mukaan voidaan antaa lainaksi harjoittelupaikalle kannettava tietokone edellä mainittuine varusteluineen. Opettajaohjaukseen varattiin tavanomaiset ohjausresurssit osana työsuunnitelmaa; kehittämishanketyöhön (suunnittelu sekä opiskelijoiden, opetushenkilöstön ja työelämätahojen informointi ja koulutus; kehittämiskokoukset sekä raportointi ja tiedottaminen) esitettiin erillinen opettajakohtainen tuntiresurssi.

Opettajaryhmä jatkoi edelleen yksityiskohtaisen, kaikissa koulutusohjelmissa sovellettavan harjoittelun prosessimallin kehittämistä. Siinä opiskelijan, lähiohjaajan ja ohjaavan opettajan vastuut ja roolit oli selostettu ja vaiheistettu.

Päätettiin, että harjoittelun kehittämishankkeen kokeiluvaiheeseen tulevat mukaan fysioterapian koulutusohjelman ryhmästä NFY10P¹ kolmatta harjoittelua 28.2.–10.4.2013 suorittavat 24 opiskelijaa, Raumalta hoitotyön koulutusohjelman terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehdosta, ryhmästä HT10RTE kahdeksatta harjoittelua 18.3.–24.5.2013 suorittavat kahdeksan opiskelijaa ja sosiaali-alan koulutusohjelman ryhmästä NSO12SPSP ensimmäistä harjoittelua 8.4.–23.5.2013 suorittavat 16 opiskelijaa. Ohjaaviksi opettajiksi nimettiin koulutusohjelmien mukaisesti Elina Lahtinen, Erja Leppänen ja Kirsi-Leena Fri-gren.

Mukaan tuleville opiskelijoille toteutettiin perehdytystilaisuudet 14.2.2013, 8.3.2013 ja 27.3.2013 ja Raumalla 14.3.2013. Lähiohjaajien informaatiotilaisuudet olivat 12.2.2013 Porissa ja 8.3.2013 Raumalla. Ohjaajille lähetettiin tiedotusmateriaalia erikseen postitse helmikuun 2013 alkupuolella.

3.2 Toimintavaihe

Sosiaali-alan koulutusohjelma opiskelijaryhmän ensimmäinen harjoittelu oli harjoittelu varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Käytännössä kaikki hanketyössä olevat opiskelijat harjoittelivat Porin eri päiväkodeissa, koska Porin kaupungin varhaiskasvatus oli sitoutunut kehittämishanketyöskentelyyn. Hankkeeseen tuli lopulta 11 opiskelijaa, koska kokeiluvaiheeseen ei saatu suunniteltua määrää päiväkoteja, ja lisäksi joidenkin suunniteltujen harjoittelujaksojen ajankohdat vaihtuivat opiskelijan opintojen etenemisestä johtuvista syistä. Mukaan tulleet päiväkodit olivat Pelastusarmeijan päiväkoti, Liinaharjan päiväkoti, Ruosniemen päiväkoti, Herralahden päiväkoti, Kiertokadun päiväkoti sekä päiväkodit Mesikämmen, Pihlajanmarja, Pääskylinna ja Etanatie.

Hoitotyön koulutusohjelman terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoilla oli työterveyshuollon harjoittelu, joka tapahtui joko Rauman kaupungin terveystieteiden työtterveyshuollossa, UPM Kymmene Oyj:n työterveyskeskuksessa Raumalla sekä Uudenkaupungin terveystieteiden työtterveyshuollossa.

Fysioterapian koulutusohjelman kuudennen harjoittelun harjoittelupaikat olivat opiskelijoiden ammatillisen kiinnostuksen ja ammatillisen osaamisen syventämisen näkökulmasta

¹ Koodi: N = nuorten koulutus, numero aloitusvuosi, FY fysioterapian, HT hoitotyö, SO sosiaali-alan, P Pori, R Rauma

valittuja. Harjoittelupaikkoja oli yhteensä 16, ja ne olivat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla toimivia organisaatioita. Opiskelijoitakin oli 16.

Koska mallinnus- ja kokeiluvaiheeseen ei saatu tarvittua määrää kannettavia tietokoneita ja lisälaitteita ja kun eri koulutusohjelmien harjoittelut toteutuivat suurimmalta osalta samanaikaisesti, päädyttiin siihen, että kannettavat tietokoneet kameroineen annetaan lainattaviksi niille kaukana opiskelupaikkakunnasta harjoitteleville opiskelijoille, joilla ei ollut mahdollisuutta käyttää omaa tietokonetta harjoittelun aikana. Koululta lainattavia tietokoneita oli käytössä Raumalla hoitotyötä opiskeleville kaksi. Fysioterapeuttiopiskelijoilla oli käytössään omia koneita ja sosiaalialan opiskelijoilla ei ollut koneille tarvetta harjoittelupaikkojen sijainnista johtuen.

Koska sosiaalialalla varhaiskasvatuksen harjoittelupaikat sijaitsivat koulutuspaikkakunnalla, ohjaava opettaja kävi ohjaukseyännillä kerran harjoittelujakson keskivaiheilla. Tällöin oli ajankohtaista opiskelijan omien henkilökohtaisten oppimistavoitteiden ja opetussuunnitelman tavoitteiden yhteinen läpikäynti, ohjeistaminen kompetenssipohjaiseen osaamisen arviointiin suhteessa opiskelijan ja opetussuunnitelman tavoitteisiin ja sen varmistaminen, että opiskelijalla oli mahdollisuus harjoitella ja toteuttaa opintoihin liittyvät harjoittelutehtävät. Henkilökohtaisten käyntien yhteydessä oli myös aikaa keskustella lähiohjaajan ja opiskelijan kanssa sosionomin (AMK) varhaiskasvatusosaamisesta, sen kehittymisestä ja tulevan opetussuunnitelman ratkaisuista varhaiskasvatusosaamisen syventämiseksi.

Ohjaukseyännin lisäksi opettaja tarjosi osallistumista loppuarviointiin harjoittelun loppupuolella puhelimitse. Melkein kaikki käyttivät tätä mahdollisuutta. Opiskelijan ja ohjaavan opettajan muu yhteydenpito, tavoitekeskustelut ja ohjeistamiset tapahtuivat pääsääntöisesti sähköpostitse tai harjoittelumoduulin Moodle-oppimisalustassa. Sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijoille oli harjoittelun lähtöinformaatio- ja välipalautetilaisuus koululla 5.4.2013 ja 26.4.2013. Sekä ohjaukseyännillä että välipalautetilaisuudessa tiedotettiin opiskelijoita kehittämishanketta käsittelevään palautekyselyyn vastaamisesta harjoittelun loppuvaiheessa. Palautekysely suunniteltiin myös lähiohjaajille ja tästä tiedotettiin sekä 12.2. informaatiotilaisuudessa että harjoittelukäyntien ja puhelinkeskustelujen yhteydessä.

Terveystenhoitajaopiskelijoiden harjoittelua ohjaava opettaja otti yhteyttä jokaiseen ohjaajaan ennen harjoittelun alkua. Suurin osa lähiohjaajista oli läsnä heille järjestetyssä informaatiotilaisuudessa, joten hanke oli heille jo tuttu, jolloin puhelinkontaktissa käytiin läpi lähinnä harjoittelun etenemistä sekä tavoite- ja arviointikeskustelujen käytännön järjestelyitä. Opiskelijat laativat tavoitteensa ensin joko yksin tai lähiohjaajansa kanssa ensimmäi-

sen harjoitteluviikon lopulla, keskustelivat niistä lähiohjaajansa kanssa (jos laativat ensin yksin) ja veivät ne sitten Moodleen, jossa ohjaava opettaja antoi niistä palautetta. Tämän jälkeen opiskelija täydensi tavoitteitaan sekä opettajalta että vielä mahdollisesti lähiohjaajalta saadun palautteen perusteella. Ohjaava opettaja oli viikoittain yhteydessä opiskelijaan Moodleen kautta, kysellen harjoittelun etenemisestä. Arviointikeskustelut käytiin harjoittelun viimeisellä eli neljännellä viikolla. Ohjaava opettaja oli niissä läsnä joko paikan päällä tai AC:n kautta. Loppuarviointikeskustelussa käytiin arvioivaa keskustelua myös pilotin interventioista harjoittelun eri vaiheissa eli palautetta saatiin suullisesti sekä opiskelijoilta että lähiohjaajalta. Lisäksi vielä kerrattiin, että palautekysely lähetetään jokaiselle opiskelijalle ja lähiohjaajalle loppukeväällä. Tässä harjoittelussa ei ollut kirjallisia oppimistehtäviä.

Fysioterapeuttiopiskelijoiden ohjaava opettaja otti yhteyttä puhelimitse jokaiseen mukana olleeseen harjoitteluyksikköön (16) ennen harjoittelun alkua. Lähiohjaajille oli etukäteen ennen harjoittelun alkua ja yhteydenottoa lähetetty ns. kenttäkirje, jossa selvitettiin harjoittelun aikana tapahtuvaa ohjatun harjoittelun kokeilua. Kaikki lähiohjaajat suhtautuivat myönteisesti kokeiluun. Opiskelijat harjoittelivat eri puolilla Suomea, noin puolet Satakunnassa ja toinen puoli ympäri Suomea niin, että etäisin harjoittelupaikkakunta oli Kittilä. Ohjaavan opettajan yhteydenoton yhteydessä käytiin läpi harjoitteluyksikön perehdytys ja kuka sen antaa, tavoitteenasetteluprosessia, väli- ja loppuarviointia sekä harjoitteluyksikössä käytävää reflektiokeskustelua. Samalla sovittiin yhteydenoton ajankohdasta ja millä välineillä yhteydenotto toteutetaan. Opiskelijat laativat harjoittelujakson tavoitteet lähiohjaajan ohjauksessa ja laittoivat ne Moodleen, jonka jälkeen opettaja antoi niistä palautetta. Tarvittaessa opiskelija täydensi tavoitteitaan palautteen pohjalta. Kolmannen viikon loppupuolella opettaja oli yhteydessä sekä lähiohjaajaan että opiskelijaan pääsääntöisesti AC:n tai Skypein välityksellä. Tällöin kaikki kolme voivat keskustella yhdessä. Aivan lähellä olevissa paikoissa opettaja kävi paikalla. Kahteen harjoitteluyksikköön opettaja oli yhteydessä puhelimitse: Tallinnaan sekä Tampereen työterveyshuoltoon, jolla on useita toimipisteitä Pirkanmaalla ja jossa opiskelija oli harjoittelemassa kolmessa eri pisteessä. Tässä tapauksessa opettaja oli yhteydessä kaikkiin kolmeen lähiohjaajaan ja opiskelijaan eri pisteissä. Loppuarviointia ja -keskustelua käytiin viimeisellä viikolla samoin periaattein kuin väliarviointiakin. Samalla keskusteltiin myös yhteydenpidon tärkeydestä, sen muodoista ja merkityksestä.

3.3 Päätös vaihe

Harjoittelun päätyttyä opiskelijat osallistuivat yhteiseen reflektiopäivään koululla 29.5.2013. Fysioterapian ja sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijat ohjaavine opettajineen kokoontuivat Porissa Tiilimäen kampuksella ja hoitotyön opiskelijat Raumalla Steniuksen kampuksella. Käytössä oli videoyhteys ja sen avulla työskenneltiin yhdessä. Reflektiopäivän teemana oli ohjaus asiakastyössä. Ensiksi opiskelijat selvittivät, millaisissa toimintaympäristöissä he olivat harjoitelleet. Sen jälkeen opiskelijat jakautuivat muutaman opiskelijan ryhmiin ja tarkastelivat yhdessä, mitä osaamista ohjaus edellyttää tai vaatii ohjaajalta. Sen lisäksi opiskelijat pohtivat, mitä osaamista pitäisi hankkia lisää, jotta osaa ohjata laadukkaasti.

Opiskelijoilla oli mahdollisuus antaa palautetta myös kehittämishankkeeseen osallistumisesta ja sen onnistumisesta. Palautepäivän 29.5. lisäksi sosiaalialan opiskelijat osallistuivat vapaaehtoisesti myös koko oman opiskelijaryhmänsä varhaiskasvatuksen harjoittelun loppupalautepäivään 24.5.2013. Kaikki pilottiin osallistuneista opiskelijoista osallistuivat myös tähän.

Fysioterapian ja sosiaalialan koulutusohjelmien lähiohjaajille järjestettiin purku- ja palautepäivä koululla 30.5.2013, jolloin saatiin suullinen palaute kehittämishankkeesta. Lähiohjaajista 10 osallistui tilaisuuteen. Raumalla loppuarviointikeskusteluissa saatiin suullista palautetta jokaiselta lähiohjaajalta mallin interventioiden toteutumisesta eri vaiheissa. Lähiohjaajina toimivat terveydenhoitajat toivoivat saavansa tietoa pilotissa toteutetun kyselyn tuloksista, joten kun tämä raportti on julkaistavissa, terveydenhoitajat kutsutaan koululle. Terveydenhoitajat olivat kiinnostuneita kuulemaan tuloksista ja tilaisuus mahdollistaa myös ajatusten vaihdon mallin jatkokehittämiseksi.

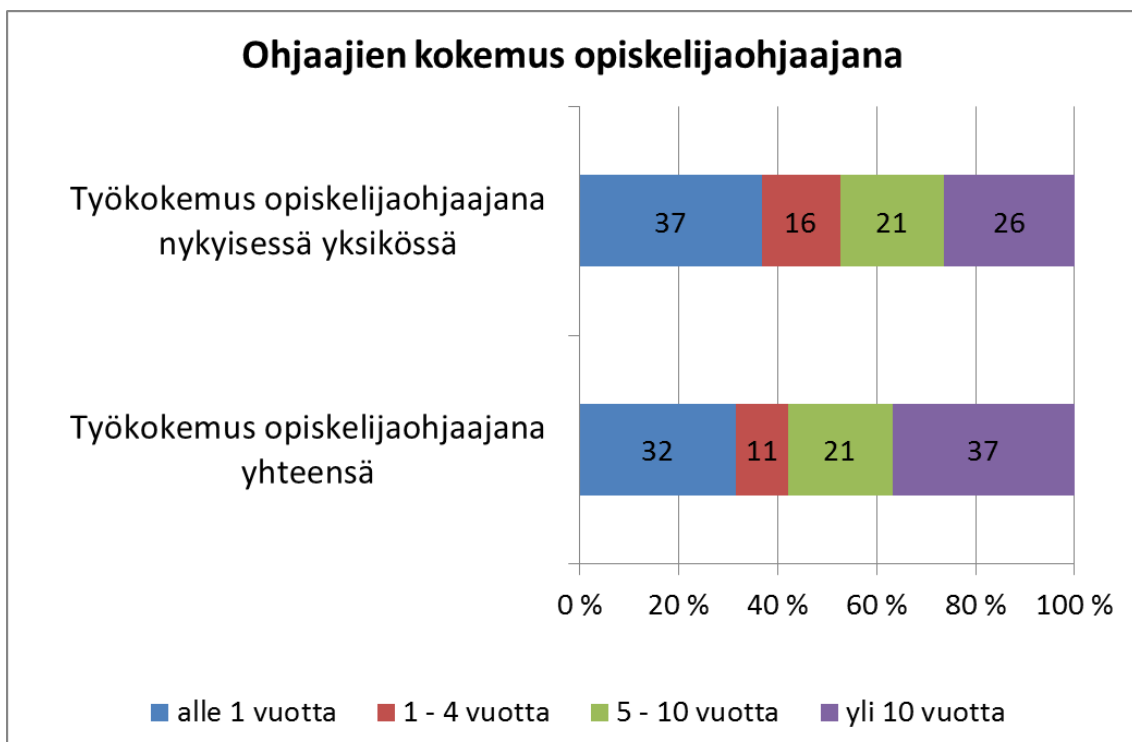
Palautetta kerättiin sekä opiskelijoilta että lähiohjaajilta sähköisen strukturoidun kyselyn avulla. Luvussa 4 esitetään kyselyistä saadut tulokset.

4 TULOKSET

4.1 Lähiohjaajien kokemukset mallista

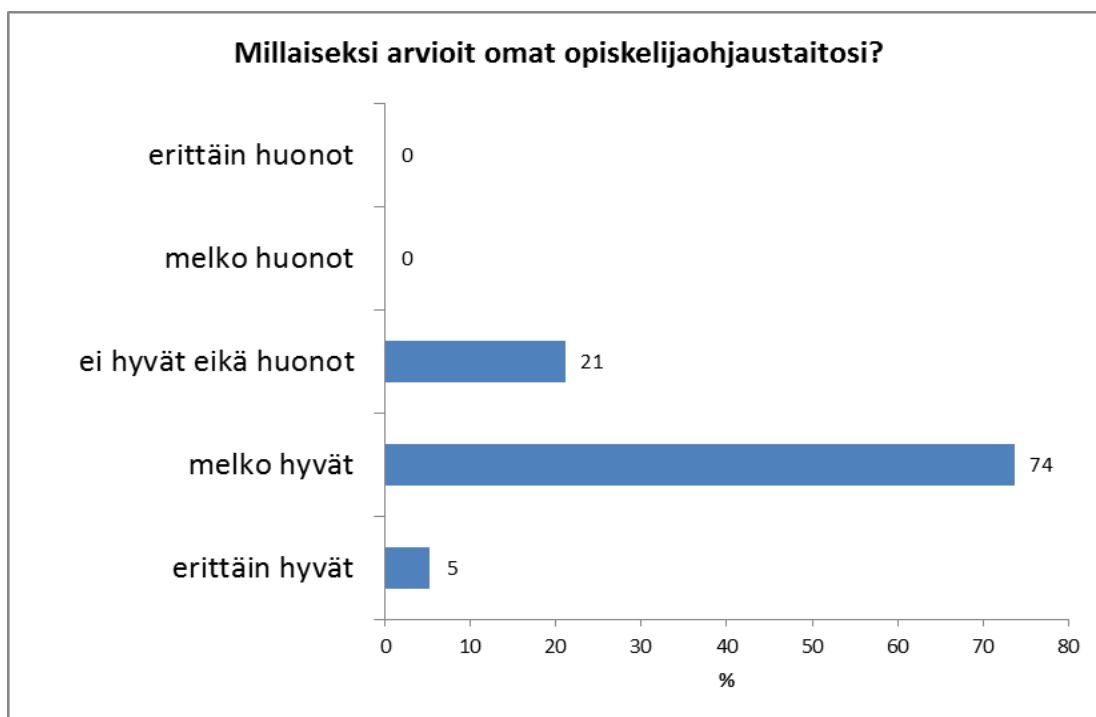
4.1.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi 19 lähiohjaajaa. Pilottiin osallistuneiden lähiohjaajien iät vaihtelivat 24:stä 61:een, keskiarvon ollessa 39 vuotta. Vastaajien ammattinimikkeet olivat fysioterapeutti/työfysioterapeutti (n=5), terveydenhoitaja/työterveyshoitaja (n=5) ja sosionomi (AMK)/lastentarhanopettaja (n=7). Tutkintonimikkeitä olivat esimerkiksi fysioterapeutti/fysioterapeutti (AMK), terveydenhoitaja (AMK), sosionomi (AMK), lastentarhanopettaja, kasvatustieteen maisteri ja kasvatustieteen kandidaatti. Lähiohjaajat työskentelivät pääasiassa terveyskeskusten fysioterapiayksiköissä, työterveyshuollon yksiköissä sekä päiväkodeissa. Suurimmalla osalla vastaajista oli työkokemusta yli 10 vuotta. Opiskelijaohjaajina vastaajat olivat toimineet alle vuodesta yli 10 vuoteen, samoin ylipäänsä nykyisessä työssään. (Kuvio 1.)

KUVIO 1. Ohjaajien kokemus opiskelijaohjaajana.

Omat opiskelijaohjaustaitonsa vastaajat arvioivat melko hyvin (n=14) (kuvio 2).

KUVIO 2. Omien ohjaustaitojen arviointi.

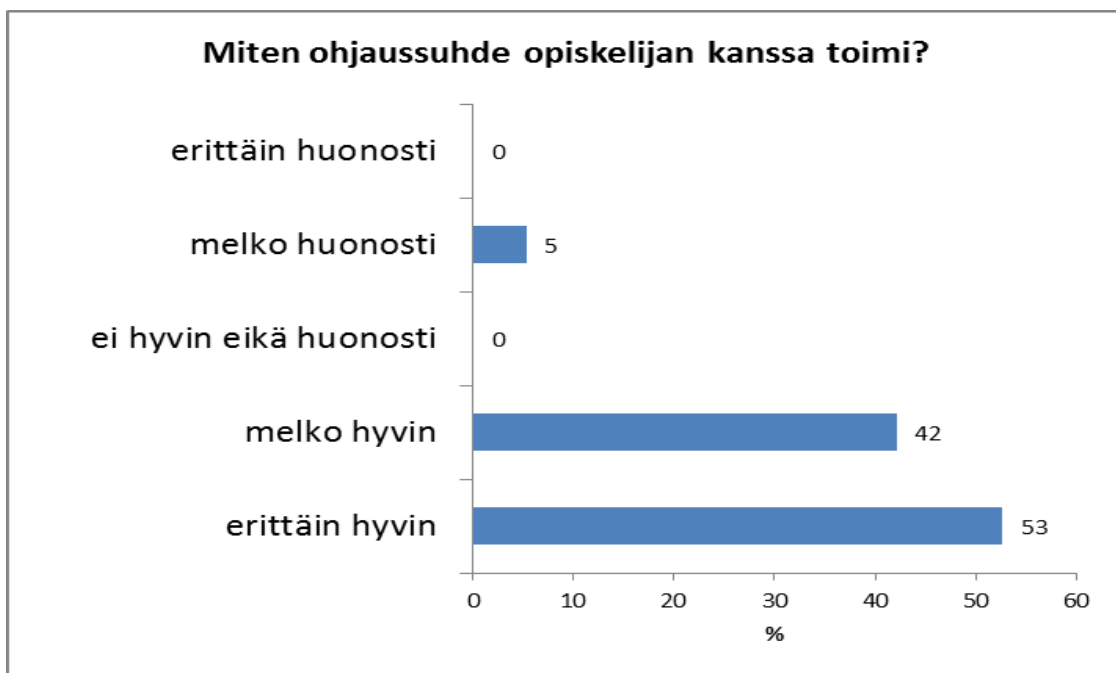
Lähiohjaajat ohjasivat joko fysioterapeuttiopiskelijoita (n=5), terveydenhoitajaopiskelijoita (n=6) tai sosionomiopiskelijoita (n=8). Näiden harjoittelujaksojen pituus vaihteli alle viikosta yli kuuteen viikkoon.

4.1.2 Harjoitteluun valmistautuminen

Lähiohjaajista harjoittelun ohjaajakoulutuksen oli käynyt kolme. Opetussuunnitelmassa kuvattuihin harjoittelun tavoitteisiin oli perehtynyt valtaosa vastaajista (n=17). Ohjaavan opettajan harjoittelun alussa antamaa informaatiota piti riittävänä suurin osa (n=15). Samoin suurin osa (n=16) oli tutustunut opiskelijan esittelylomakkeeseen tai internetissä jobstepissa olevaan CV:ihin ja niitä pidettiin myös hyödyllisinä (n=14). Kaikki lähiohjaajat olivat valmistautuneet opiskelijan perehdytykseen. Teoreettisiin oppimistehtäviin oli perehtynyt etukäteen kuusi lähiohjaajaa; tässä on huomioitava, että terveydenhoitajaopiskelijoilla ei ollut teoreettisia oppimistehtäviä. Sekä sosionomi- että fysioterapeuttiopiskelijoilla oli teoreettisia oppimistehtäviä.

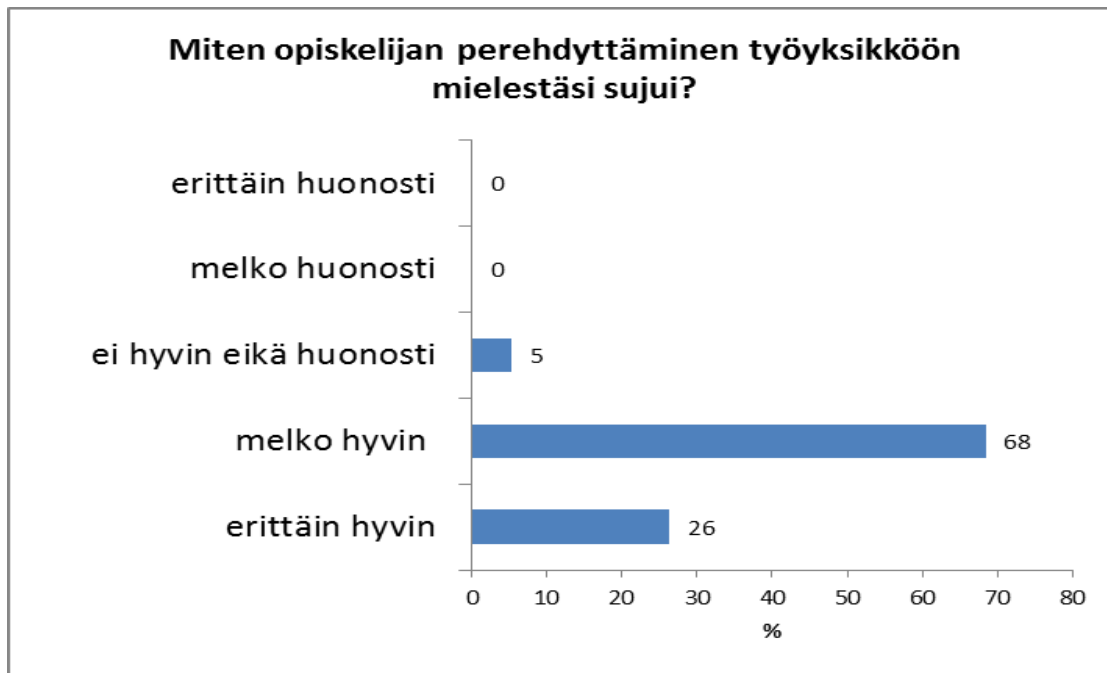
4.1.3 Harjoittelun toteutus

Valtaosa lähiohjaajista (n=14) toimi opiskelijan ainoana ohjaajana, neljällä opiskelijalla oli useita ohjaajia ja yhden opiskelijan ohjaaja vaihtui kesken harjoittelujakson – joissain paikoissa oli valmiiksi suunniteltu opiskelijalle useampi ohjaaja; joissain vaihtuminen kesken jakson johtui harjoittelupaikassa tapahtuneesta muutoksesta. Lähiohjaajat kokivat ohjaussuhteen opiskelijan kanssa sujuneen erittäin (n=10) tai melko (n=8) hyvin. Yksi vastaajista koki ohjaussuhteen sujuneen melko huonosti. (Kuvio 3.)

KUVIO 3. Ohjaussuhteen toimivuus: opiskelija-ohjaaja.

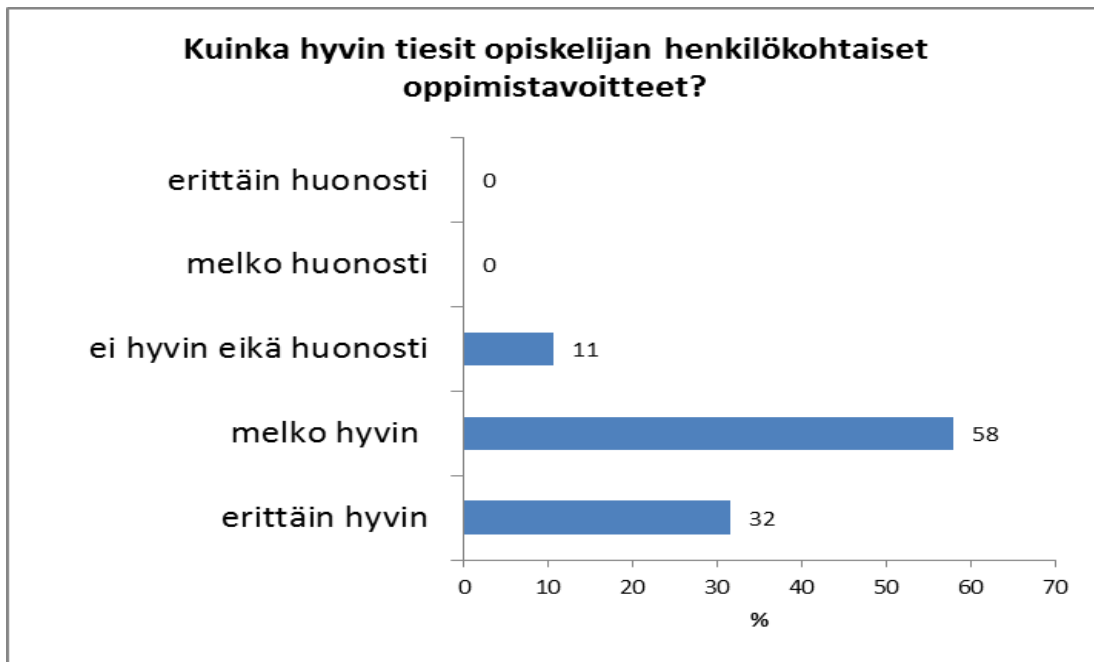
Lähiohjaajista 16 perehdytti opiskelijan itse; yhden opiskelijan perehdytykseen osallistui myös kyseisen organisaation opiskelijavastaava. Suurin osa lähiohjaajista (n=13) arvioi perehdytyksen sujuneen melko hyvin. (Kuvio 4.)

KUVIO 4. Perehdytyksen sujuminen.

Suurin osa lähiohjaajista ($n=11$) tiesi opiskelijan tavoitteet melko hyvin (kuvio 5) ja ohjasi opiskelijaa tavoitteiden laadinnassa ($n=14$). Tavoitteiden mukaisesta edistymisestä keskusteltiin harjoittelun aikana kolme kertaa tai useammin ($n=13$) ja näitä keskusteluja pidettiin melko ($n=5$) tai erittäin ($n=14$) tarpeellisina. Lähiohjaajien vastaukset hajaantuivat kyttäessä ohjaavan opettajan läsnäolon tarpeellisuutta tavoitekeskusteluissa.

Opettajan läsnäolon tarpeellisuutta ($n=8$) perusteltiin esimerkiksi sillä, että opettaja on vastuussa opiskelijan tavoitteiden oikeellisuudesta ja varmistaa sitä. Opettajan läsnäolo selventää tavoitteita kaikille ja tukee sitä kautta opiskelijan etenemistä harjoittelussa. Opettaja myös tuntee opiskelijan paremmin kuin lähiohjaaja, etenkin alussa kun tavoitteita laaditaan, joten siksi opettajan tulisi osallistua tavoitekeskusteluihin. Opettajan osallistumattomuutta ($n=11$) puolestaan perusteltiin esimerkiksi sillä, että opiskelija itse vastaa tavoitteistaan ja lähiohjaaja tietää paikalliset toimintatavat ja toteutuksen. Lisäksi tavoitekeskustelut pitäisi käydä jo koulussa ennen harjoittelun alkua, jolloin opettajan läsnäolo ei ole tarpeen enää harjoitteluvaiheen tavoitekeskustelussa.

KUVIO 5. Tieto opiskelijan tavoitteista.

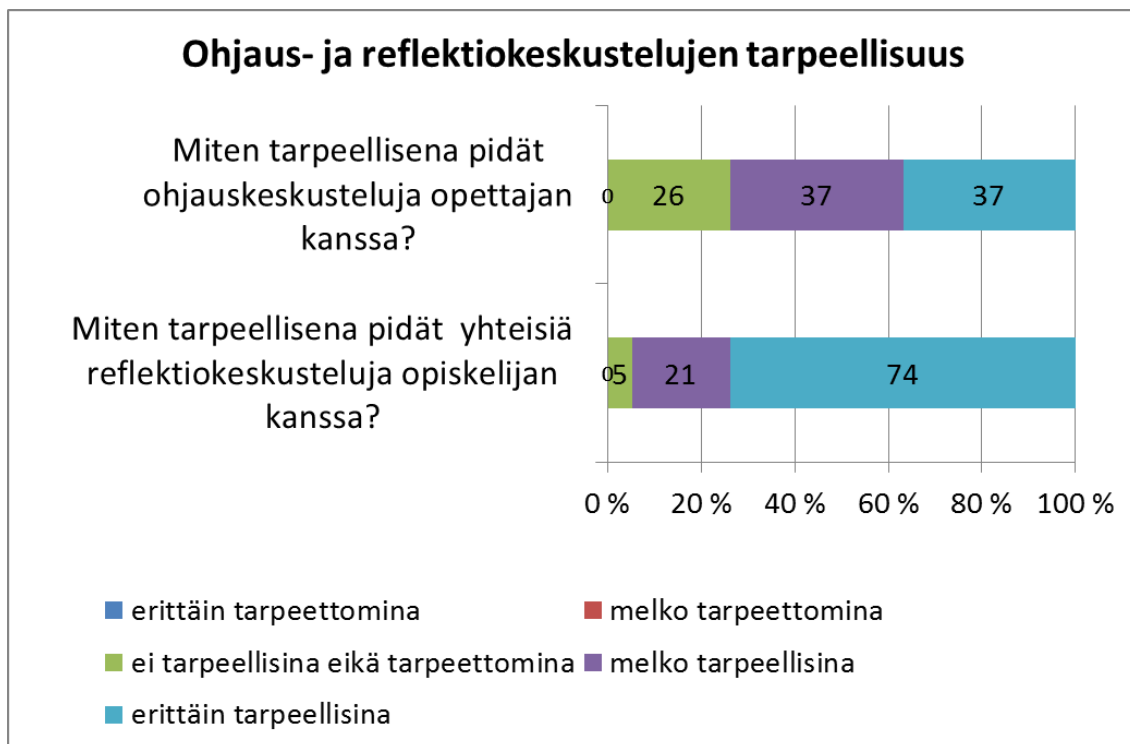
Ohjauskeskusteluja lähiohjaajat kävivät ohjaavan opettajan kanssa kerran (n=7) tai kaksi (n=8). Neljä vastaajaa ei käynyt ollenkaan ohjauskeskusteluja opettajan kanssa. (Kuvio 6.)

KUVIO 6. Ohjauskeskustelut: Lähiohjaaja – ohjaava opettaja.

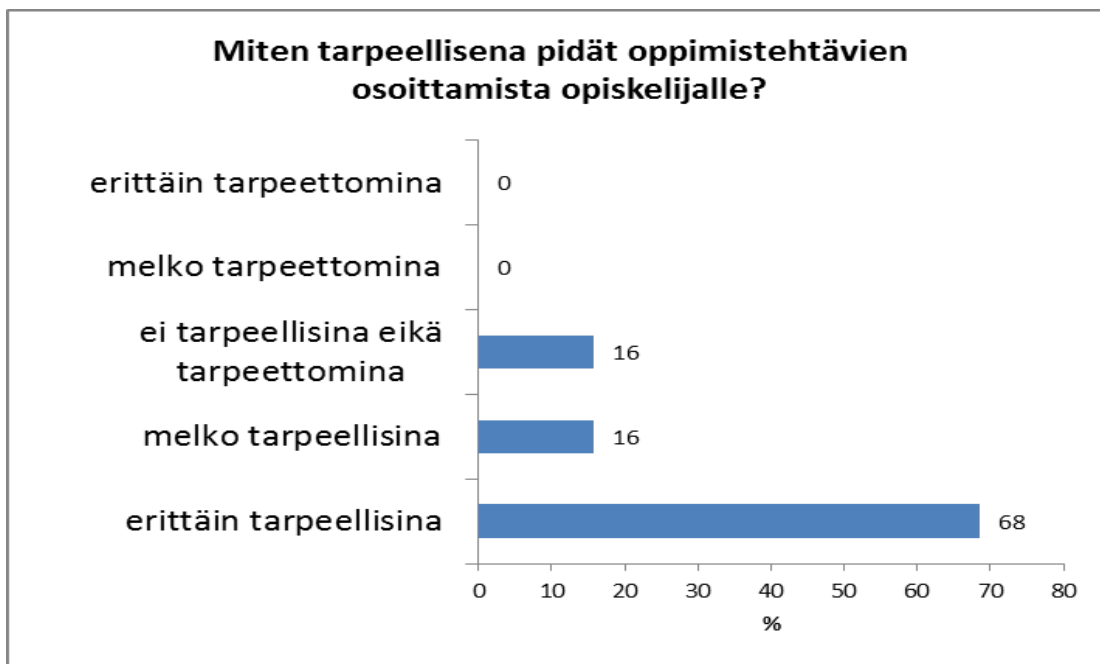
Ohjauskeskusteluja pidettiin melko (n=7) tai erittäin tarpeellisina (n=7). Opiskelijan kanssa käytäviä reflektiokeskusteluja lähiohjaavat pitivät erittäin tarpeellisina (n=14) (kuvio 7). Yh-

tä lukuun ottamatta lähiohjaajat kävivät reflektiokeskusteluja opiskelijan kanssa päivittäin tai viikoittain.

KUVIO 7. Ohjaus- ja reflektiokeskustelujen tarpeellisuus.

Harjoittelutehtäviä ohjaajat yhtä lukuun ottamatta pitivät sopivina. Lähiohjaajat keskustelivat opiskelijoiden kanssa oppimistehtävien suorittamisesta kolme kertaa tai useammin harjoittelun aikana. Myös lähiohjaajat antoivat oppimistehtäviä opiskelijoille, esimerkiksi harjoitteluympäristön luonteeseen ja yksilöllisiin toimintakäytäntöihin liittyviä tehtäviä. Oppimistehtävien osoittamista opiskelijalle pidettiin erittäin tarpeellisina ($n=13$) (kuvio 8).

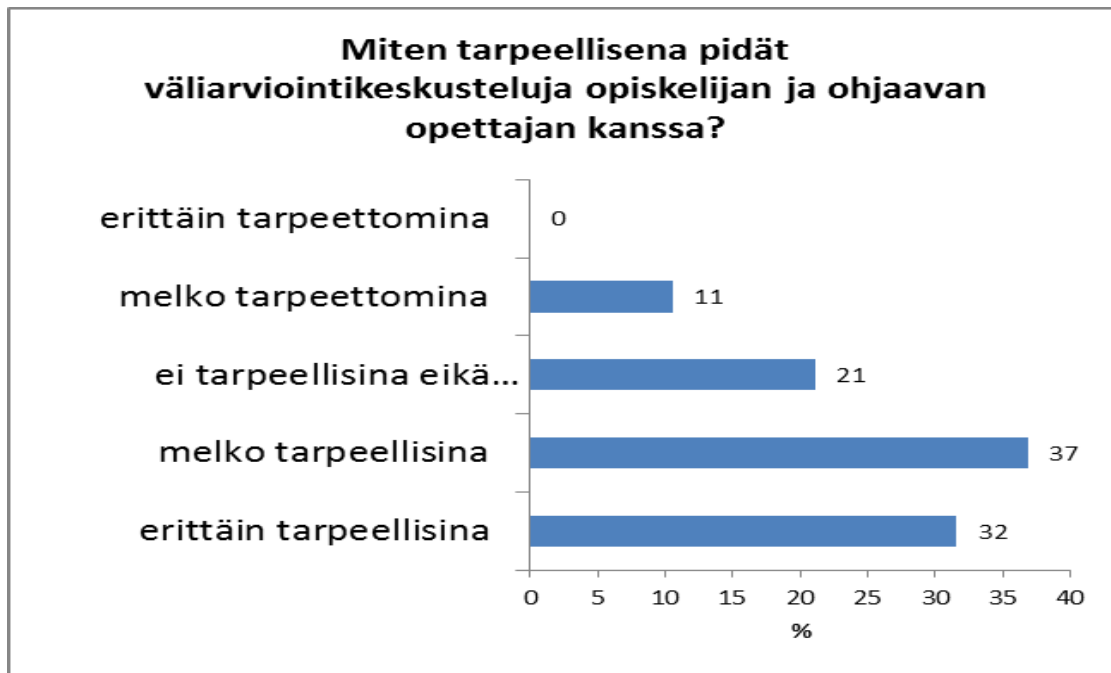
KUVIO 8. Oppimistehtävien tarpeellisuus.

Päivittäin palautetta opiskelijalle antoi kahdeksan lähiohjaajaa (kuvio 9). Yhtä lukuun ottamatta palautteen anto nähtiin erittäin tärkeänä.

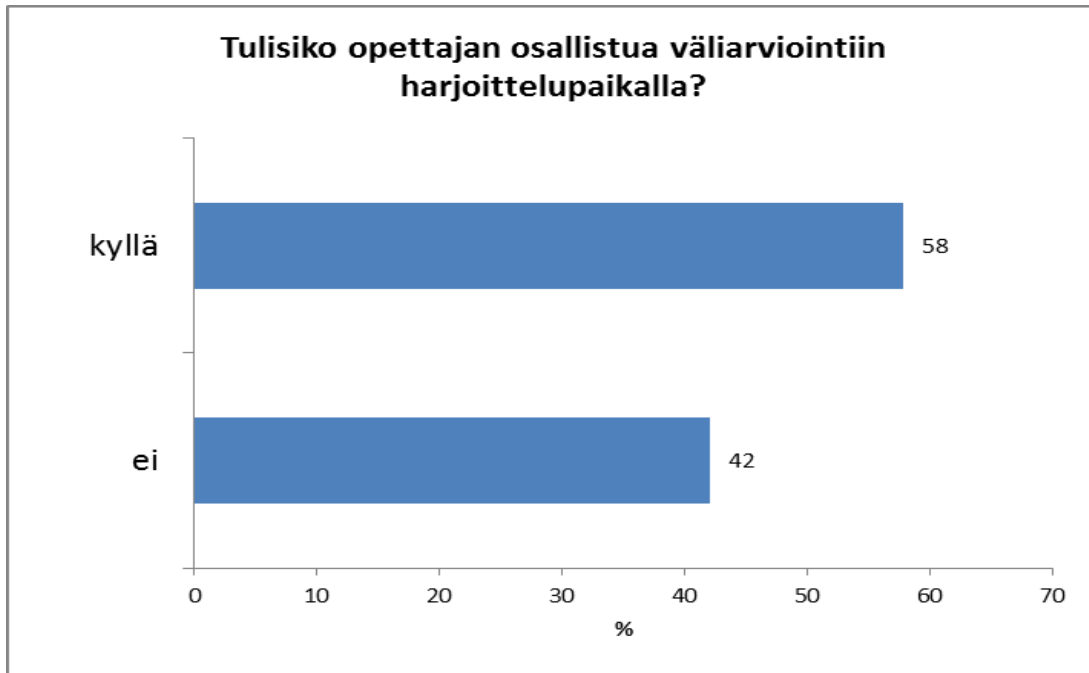
KUVIO 9. Palautteen anto.

Väliarviointikeskustelujen tarpeellisuudesta mielipiteet vaihtelivat, kuitenkin suurin osa piti niitä melko ($n=7$) tai erittäin ($n=6$) tarpeellisina (Kuvio 10).

KUVIO 10. Väliarviointikeskustelujen tarpeellisuus: ohjaaja-opiskelija-opettaja.

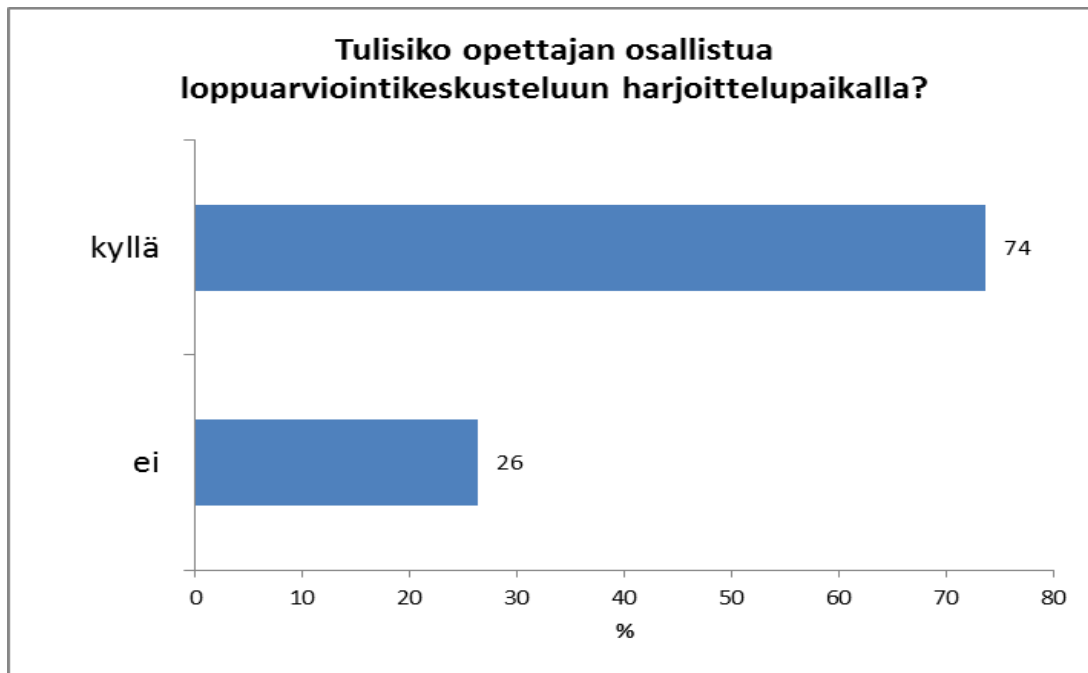
Yli puolet lähiohjaajista ($n=11$) oli sitä mieltä, että ohjaavan opettajan tulisi osallistua väliarviointiin harjoittelupaikalla (Kuvio 11.) Opettajan osallistumista perusteltiin muun muassa sillä, että keskustelu kasvokkain on antoisampaa, opettajalla on erilaisia näkökulmia ja koulun näkökulma tulee esille. Yhteistyön sujuvuuden lisäämiseksi opettajan läsnäolo on tarpeen. Lähiohjaajat pitivät opettajan fyysistä läsnäoloa tärkeänä opiskelijalle; se tukisi harjoittelua tai toisi lisämotivaatiota. Opettajan läsnäoloa tarpeettomana pitäneiden perustelu oli se, että toimivat videoneuvottelumahdollisuudet voivat korvata opettajan läsnäolon itse harjoittelupaikalla. Myös sitä, että opettajan tavoittaa tarvittaessa pidettiin oleellisena, minkä vuoksi automaattinen läsnäolo ei ole tarpeen.

KUVIO 11. Opettajan osallistuminen väliarviointiin.

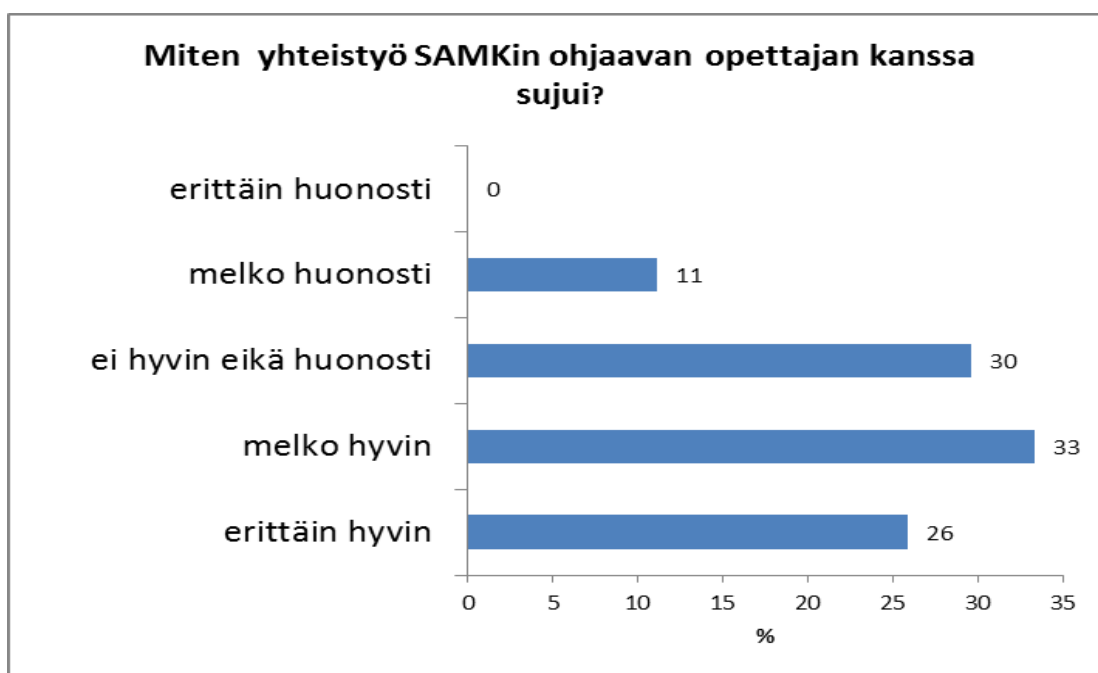
4.1.4 Harjoittelun lopussa

Loppuarviointiin lähiohjaajat osallistuivat yhtä lukuun ottamatta. Loppuarviointikeskusteluja pidettiin erittäin tarpeellisina ($n=18$). Lähiohjaajien mielestä opettajan tulisi osallistua loppuarviointikeskusteluihin ($n=14$) (Kuvio 12). Opettajan läsnäoloa perusteltiin esimerkiksi sillä, että opettaja kokoaa opiskelijan ja ohjaajan ajatukset. Myös opettajan palaute ja näkökulma nähtiin merkityksellisenä. Puhelinkeskustelut koettiin vaikeiksi, ja siksi toivottiin, että opettaja olisi läsnä arviointikeskustelussa. Opettajan läsnäoloa tarpeettomana pitäneet ($n=5$) perustelivat vastaustaan muun muassa sillä, että on helpompi keskustella kun vain opiskelija ja ohjaaja ovat läsnä sekä sillä, että toimiva etäyhteys riittää. Lähiohjaajista suurin osa ($n=14$) sai palautetta opiskelijalta.

Kuvio 12. Opettajan osallistuminen loppuarviointiin.

Lähiohjaajista vain muutamalla (n=4) oli käytössään internet-perustaiset ohjausvälineet (Moodle ja tai AC), jotka kolmella toimivat melko hyvin ja yhdellä erittäin huonosti. Neljä lähiohjaajaa ohjasi opiskelijan täyttämään CLES-T-laatumittarin eli terveysalalla yleisesti käytössä olevan opiskelijaohjauksen laatukselyyn. Valtaosa arvioi yhteistyön sujuneen harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa erittäin (n=11) tai melko (n=6) hyvin (kuvio 13).

KUVIO 13. Yhteistyön sujuminen ohjaavan opettajan kanssa.

SAMKin ohjausmallin kehittämistä tulisi 15 lähiohjaajan mielestä jatkaa. He perustelivat vastaustaan muun muassa sillä, että yhteistyö ja kehittämistyö koetaan tarpeelliseksi, hyödylliseksi ja hedelmälliseksi. Kolme lähiohjaajaa ei kokenut mallin kehittämistä tarpeelliseksi, perusteluinaan muun muassa se, että nykyinen malli toimii hyvin ja että aikaa koulutuksiin on vain vähän.

4.1.5 Avoimissa vastauksissa esiin tulleet asiat

Avoimissa kysymyksissä selvitettiin miten tarpeellisena lähiohjaajat pitivät ohjaajille järjestettyjä koulutuksia, mitä uutta malli toi harjoittelun ohjaukseen sekä mitkä ovat mallin edut ja puutteet. Lisäksi selvitettiin miten harjoittelun ohjausta tulisi kehittää. Lähiohjaajille järjestettäviä koulutuksia pidettiin tarpeellisina ja tärkeinä, mutta toisaalta tuotiin esille, että aikaa koulutuksiin on vähän. Opiskelijan esitietolomaketta pidettiin hyvänä uudistuksena, samoin internet-pohjaisten ohjausmenetelmien käyttöä pidettiin toimivana käytäntönä. Yleensä ohjausmallin käyttöä pidettiin hyvänä sekä opiskelijan että työelämäyhteistyön näkökulmasta. Lähiohjaajat toivoivat yhteydenottoa koululta hyvissä ajoin ennen opiskelijan tuloa. Avoimissa vastauksissa tuotiin esille, että opettajan tulisi käydä harjoittelupaikalla sekä harjoittelun alussa että lopussa. Puhelinarviointia ei pidetty hyvänä mahdollisten väärinymmärrysten vuoksi. Harjoittelun arviointilomakkeet ovat kompetenssipohjaiset, ja niissä kuvattuihin kompetensseihin otettiin kantaa muutamassa vastauksessa: niitä ei ole kohdennettu alalle sopiviksi eivätkä ne kohtaa todellisuutta vaan ovat käytännöstä kaukana.

4.2 Opiskelijoiden kokemukset mallista

4.2.1 Taustatiedot

Pilottiin osallistuneiden opiskelijoiden ikäjakauma oli 19–35 vuotta, keskiarvon ollessa 23 vuotta. Vastaajista 10 opiskeli fysioterapian koulutusohjelmassa, kahdeksan hoitotyön koulutusohjelmassa ja yhdeksän sosiaalialan koulutusohjelmassa. Opiskelijoista yhdeksän oli ensimmäisen vuoden ja 18 kolmannen vuoden opiskelijoita. Seitsemällä opiskelijalla oli aikaisempi sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto tai ammattikorkeakoulututkinto. Yhdeksän opiskelijaa oli aikaisemmissa opiskeluissa harjoitellut sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto yksiköissä. Työkokemusta sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinnolta alle vuoden ajalta oli 10 vastaajalla, viidellä 1–4 vuotta ja yhdellä 5–10 vuotta.

4.2.2 Harjoitteluun valmistautuminen

Pilottiin osallistuneiden opiskelijoiden harjoittelujaksojen pituus vaihteli neljästä viikosta (n=7) kuuteen viikkoon tai yli (n=17). Opiskelijoista valtaosa (n=24) osallistui ohjaavan opettajan järjestämään harjoitteluihmoon koululla ja piti sitä välttämättömänä (n=18). Suurin osa (n=24) tutustui myös itsenäisesti harjoittelun tavoitteisiin. Vajaa puolet vastaajista (n=12) ei kokenut Moodle-pohjassa olevien materiaalien ja ohjeistuksien auttavan harjoittelun sujumista. Samoin vajaa puolet opiskelijoista (n=12) ei kokenut saaneensa riittävästi tietoa kehittämishankkeesta.

Kaikki opiskelijat ottivat itse yhteyttä harjoittelupaikkaan ennen harjoittelun alkamista ja yhtä lukuun ottamatta toimittivat esittelylomakkeen harjoittelupaikkaan. Kaikki olivat pohtineet omia odotuksiaan ja tavoitteitaan harjoitteluun ja vain muutamat (n=3) joutuivat tekemään erityisjärjestelyjä harjoittelun sujumisen vuoksi.

4.2.3 Harjoittelun toteutus

Ohjauksen toteutus ja perehdytys

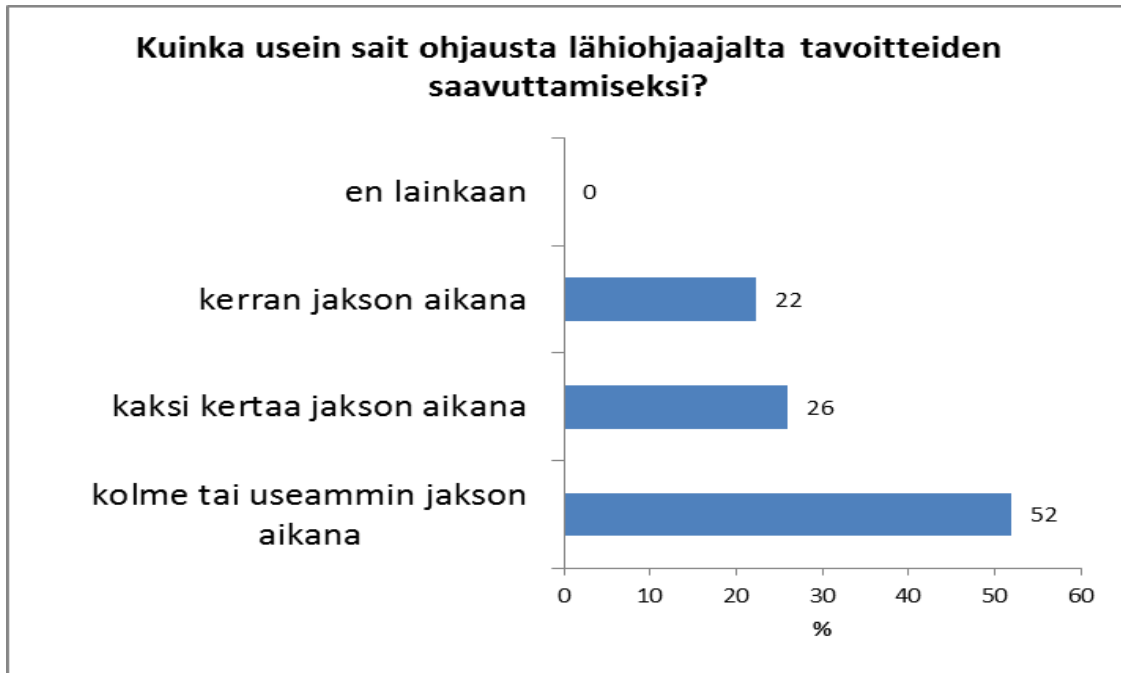
Suurimmalle osalle (n=22) oli nimetty yksi lähiohjaaja, kolmelle opiskelijalle oli nimetty suunnitellusti kaksi tai useampi ohjaajaa, lisäksi yhdellä opiskelijalla oli useita ohjaajia eri työpisteissä. Opiskelijan perehdytyksestä vastasi yleensä lähiohjaaja (n=21). Opiskelijoiden mielestä perehdytys sujui joko melko hyvin (n=13) tai erittäin hyvin (n=13).

Tavoitteet

Kaksi opiskelijaa kolmesta (n=18) laati konkreettiset oppimistavoitteensa ensimmäisen harjoitteluviikon aikana ja kolmannes (n=8) toisella harjoitteluviikolla sekä yksi vasta ennen väliarviointia. Suurin osa (n=22) sai lähiohjaajalta tukea tavoitteiden laadintaan.

Ohjaus

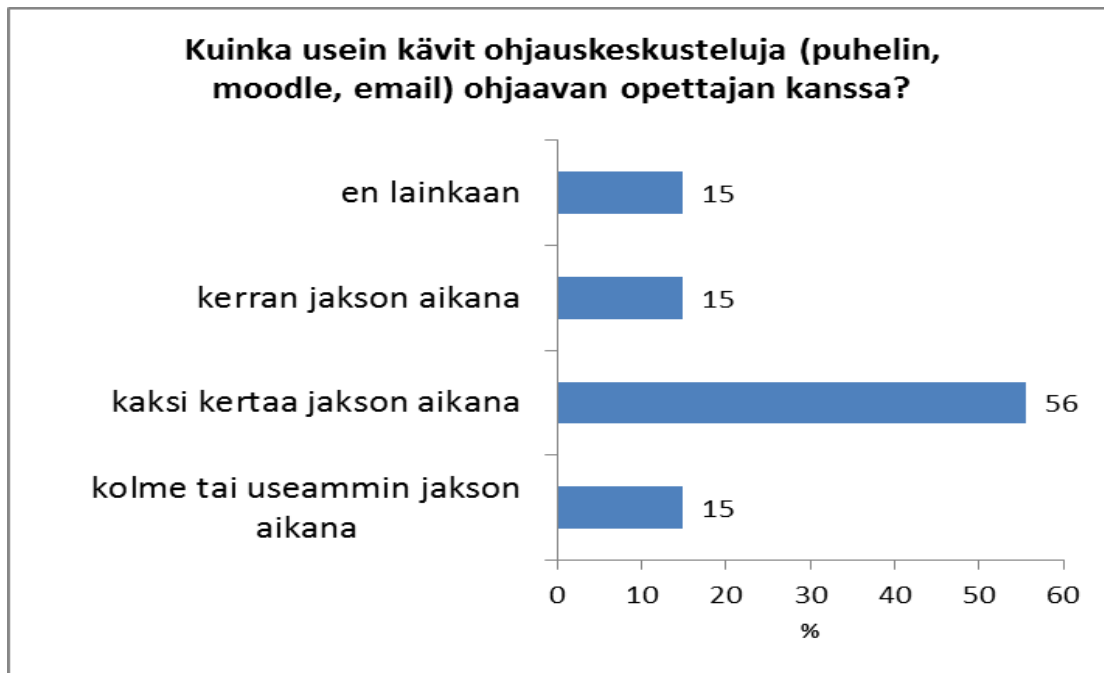
Ohjauskeskustelut opiskelijan ja lähiohjaajan kesken sujuivat melko hyvin (n=11) tai erittäin hyvin (n=14). Ainoastaan kaksi opiskelijaa vastasi ohjauskeskustelujen toteutukseen: ”ei hyvin eikä huonosti”. Ohjausta tavoitteiden saavuttamiseen opiskelijat saivat kolme kertaa tai useammin (n=14), kaksi kertaa (n=7) tai kerran (n=6) jakson aikana (kuvio 14).

KUVIO 14. Lähiohjaajalta saatu ohjaus tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tavoitekeskusteluja lähiohjaajan kanssa opiskelijat pitivät melko ($n=11$) tai erittäin ($n=11$) tarpeellisena. Ei-tarpeellisena tai tarpeettomana niitä piti 4 opiskelijaa. Kaksi kolmesta opiskelijasta ($n=18$) oli sitä mieltä, että ohjaavan opettajan tulisi osallistua tavoitekeskusteluun harjoittelupaikalla.

Yli puolet opiskelijoista ($n=15$) kävi ohjauskeskusteluja ohjaavan opettajan kanssa kaksi kertaa jakson aikana. Neljä opiskelijaa ei keskustellut ollenkaan ohjaavan opettajan kanssa, neljä jakson aikana kerran ja neljä opiskelijaa kolme kertaa tai useammin. (Kuvio 15.)

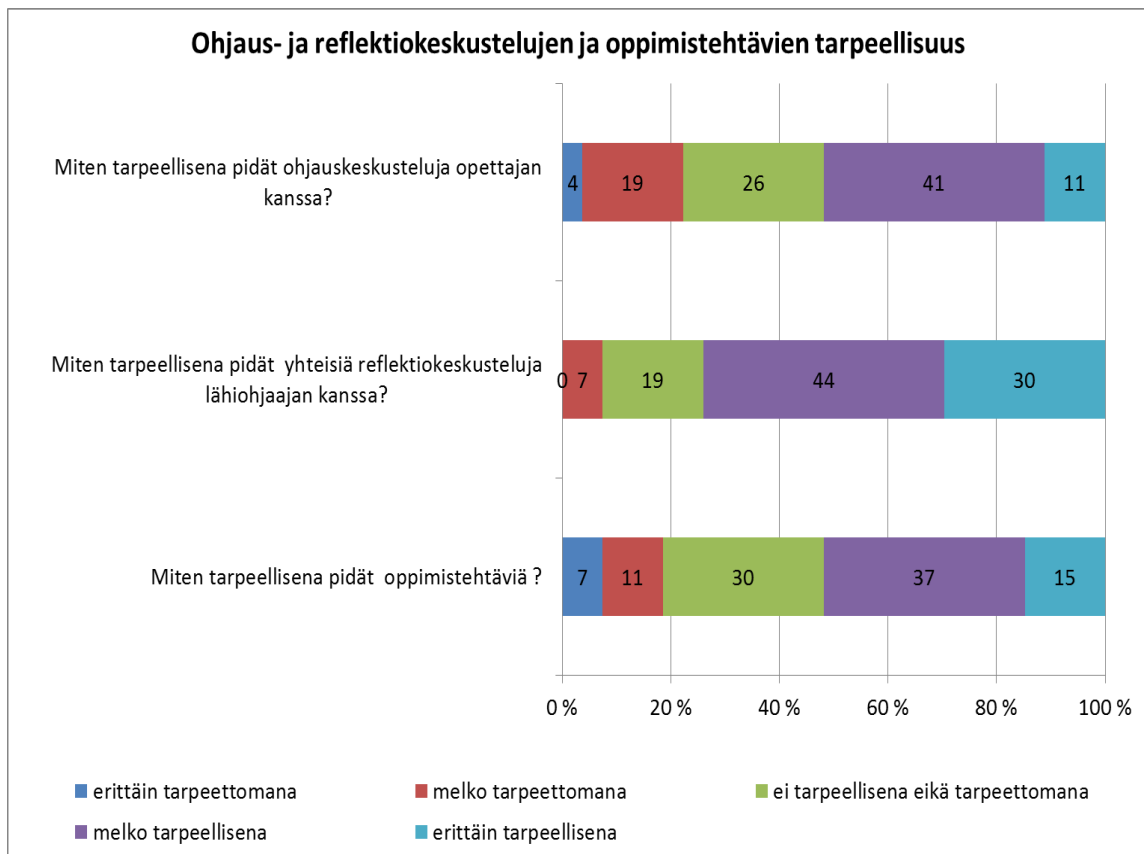

KUVIO 15. Opettajan kanssa käydyt ohjauskeskustelut.

Ohjauskeskustelut opettajan kanssa koettiin melko ($n=11$) tarpeellisina. Erittäin tarpeellisina niitä piti kolme, melko tarpeettomina viisi sekä erittäin tarpeettomana yksi opiskelija. Reflektiokeskusteluja lähiohjaajan kanssa opiskelijat pitivät melko ($n=12$) tai erittäin ($n=8$) tarpeellisina. Melko tarpeettomaksi ne koki kaksi opiskelijaa; ja viisi ei pitänyt tarpeellisina eikä tarpeettomina (kuvio 16).

Harjoittelutehtävät

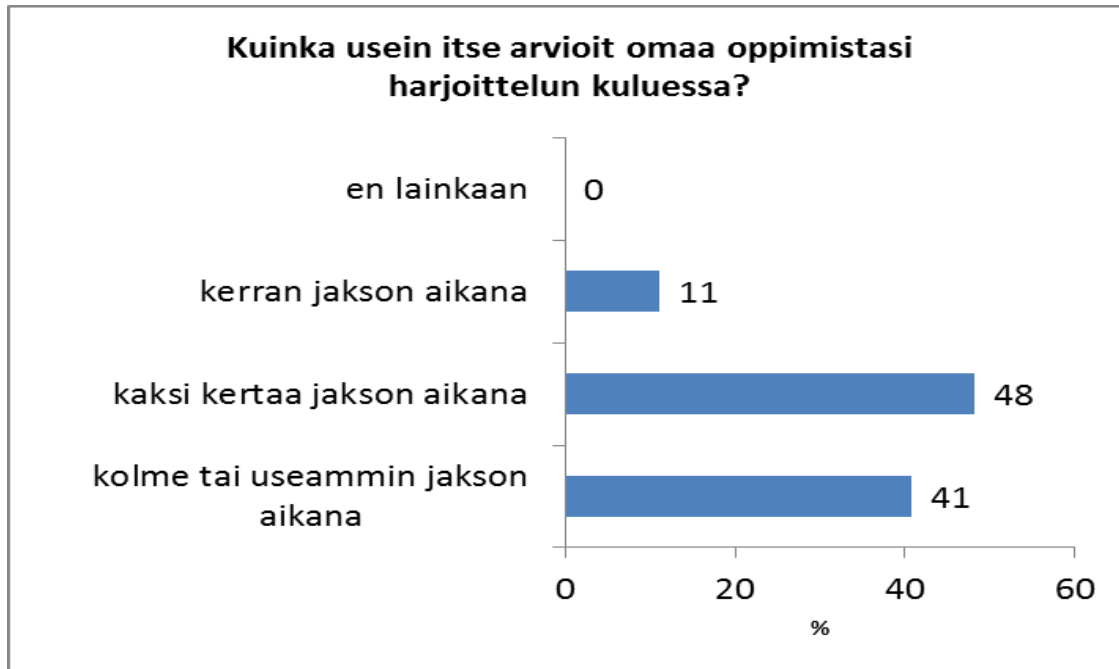
Suurin osa opiskelijoista ($n=19$) piti koululta annettuja harjoittelutehtäviä sopivina, neljännes ($n=7$) ei puolestaan pitänyt. Viidennes opiskelijoista ($n=6$) ei keskustellut harjoittelutehtävistä ollenkaan ohjaajansa kanssa; viikoittain niistä keskusteli kaksi kolmasosaa ($n=18$). Miltei kaikki opiskelijat ($n=24$) hankkivat itsenäisesti tietoja ja taitoja, joita tarvittiin oppimistehtävien tekemiseen ja harjoittelun sujumiseen. Oppimistehtäviä pidettiin melko tarpeellisina ($n=10$), joskin osa opiskelijoista piti niitä erittäin tarpeettomina ($n=2$); melko tarpeettomina ($n=3$), ei tarpeellisina eikä tarpeettomina ($n=8$) sekä erittäin tarpeellisina ($n=4$)(kuvio 16).

KUVIO 16. Ohjaus- ja reflektiokeskustelujen sekä oppimistehtävien tarpeellisuus.

Palaute

Omaa oppimistaan opiskelijat arvioivat kolme tai useamman kertaa (n=11), kaksi kertaa (n=13) tai kerran (n=3) jakson aikana (Kuvio 17).

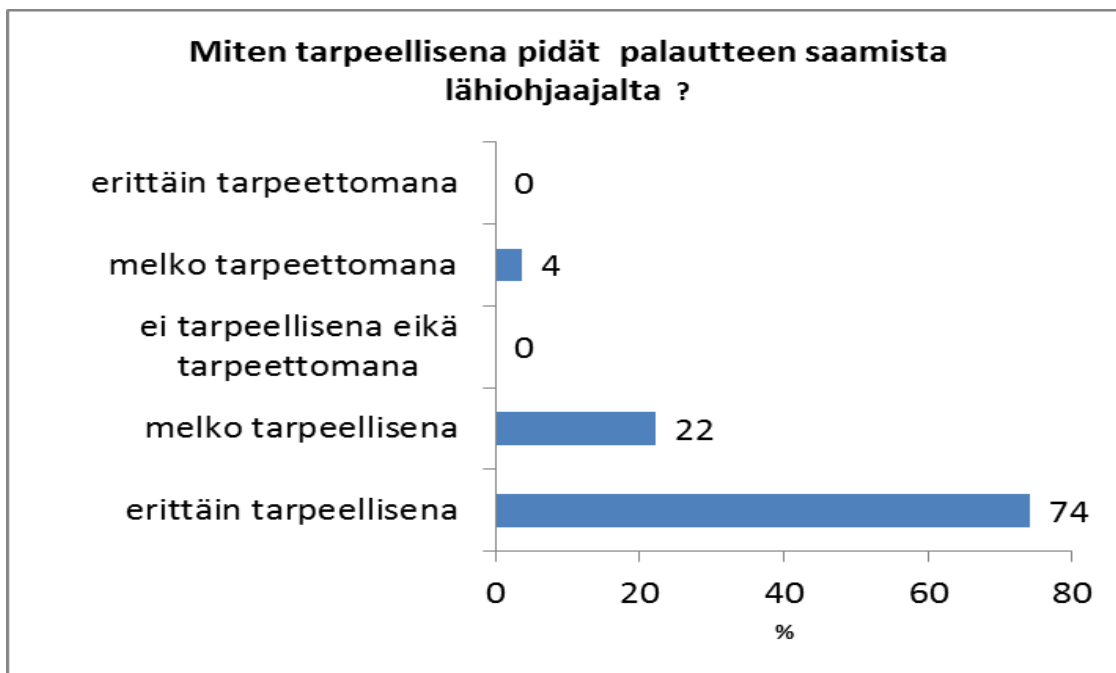
KUVIO 17. Oman oppimisen arviointi.

Lähiohjaajalta saatiin vaihtelevasti palautetta, vaihdellen päivittäisestä palautteesta kolmeen kertaan viikossa. Kolme opiskelijaa ei saanut ohjaajaltaan palautetta (Kuvio 18.)

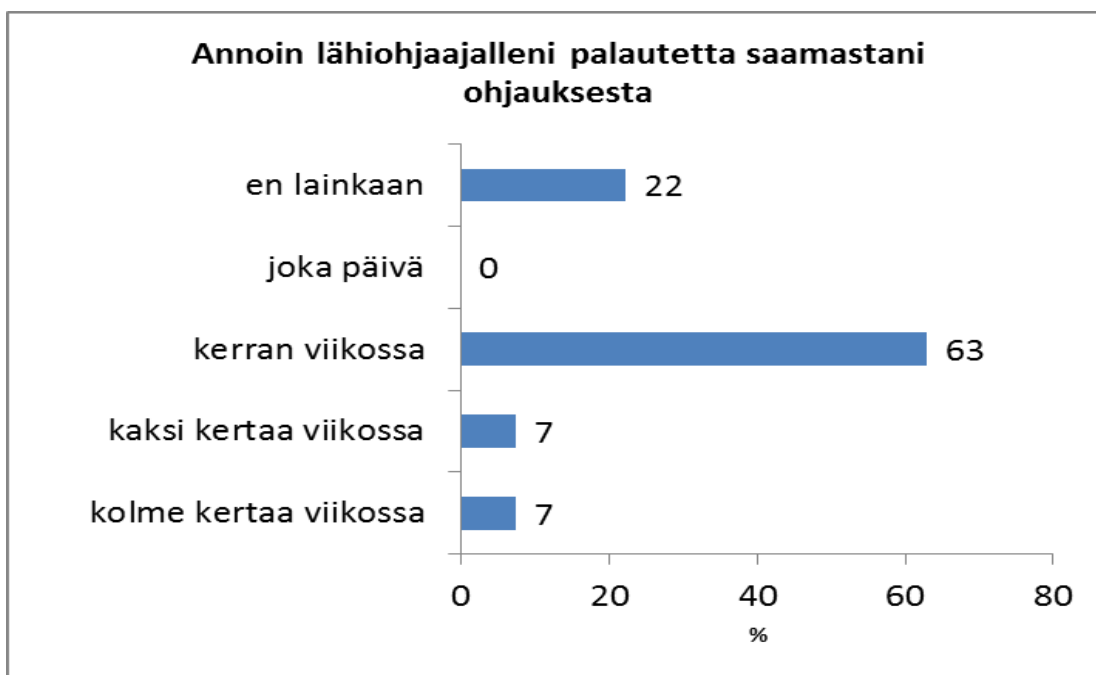
KUVIO 18. Ohjaajalta saatu palaute harjoittelun sujumisesta.

Palautteen saamista opiskelijat pitivät erittäin (n=20) tai melko (n=6) tarpeellisena (Kuvio 19).

KUVIO 19. Ohjaajalta saadun palautteen tarpeellisuus.

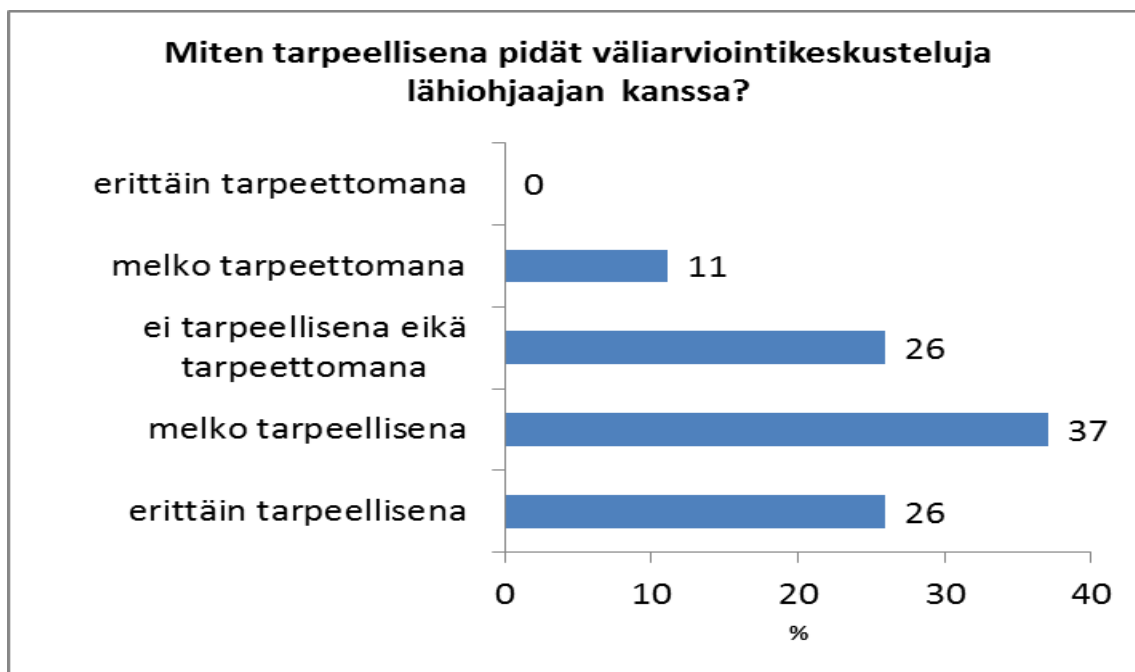
Opiskeliijoista valtaosa (n=17) antoi ohjaajalleen palautetta viikoittain, toisaalta viidennes (n=6) ei antanut ollenkaan palautetta ohjaajalleen (Kuvio 20).

KUVIO 20. Ohjaajalle annettu palaute.

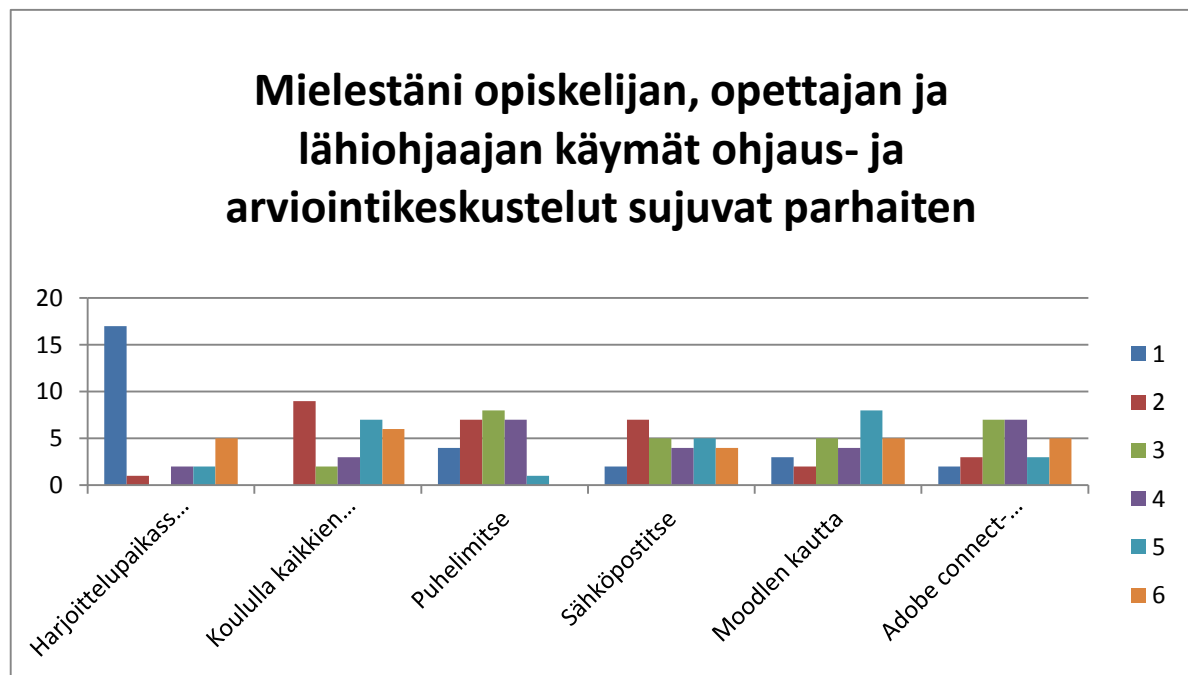
Väliarviointi

Neljännes opiskelijoista ei osallistunut väliarviointiin (n=7), loput osallistuivat. Väliarviointia pidettiin joko melko (n=10) tai erittäin (n=7) tarpeellisena. (Kuvio 21.)

KUVIO 21. Väliarviointikeskustelujen tarpeellisuus: ohjaaja-opiskelija.

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan miten opiskelijan, opettajan ja lähiohjaajan käymät ohjaus- ja arviointikeskustelut parhaiten sujuvat. Tärkeysjärjestykseen pyydettiin asettamaan keskustelut harjoittelupaikassa kaikkien kolmen läsnä ollessa, koululla kaikkien kolmen läsnä ollessa, puhelimitse, sähköpostitse, Moodlen ja AC:n tai Skypea kautta. Tuloksista selviää, että parhaiten keskustelujen koettiin sujuvan kaikkien läsnä ollessa harjoittelupaikalla. Peräti 17 opiskelijaa valitsi sen parhaimmaksi. Vain muutamat pitivät puhelinta (n=4) sähköpostia (n=2), Moodlea (n=3) tai AC:ia/Skypeä (n=2) parhaimpana. (Kuvio 22.)

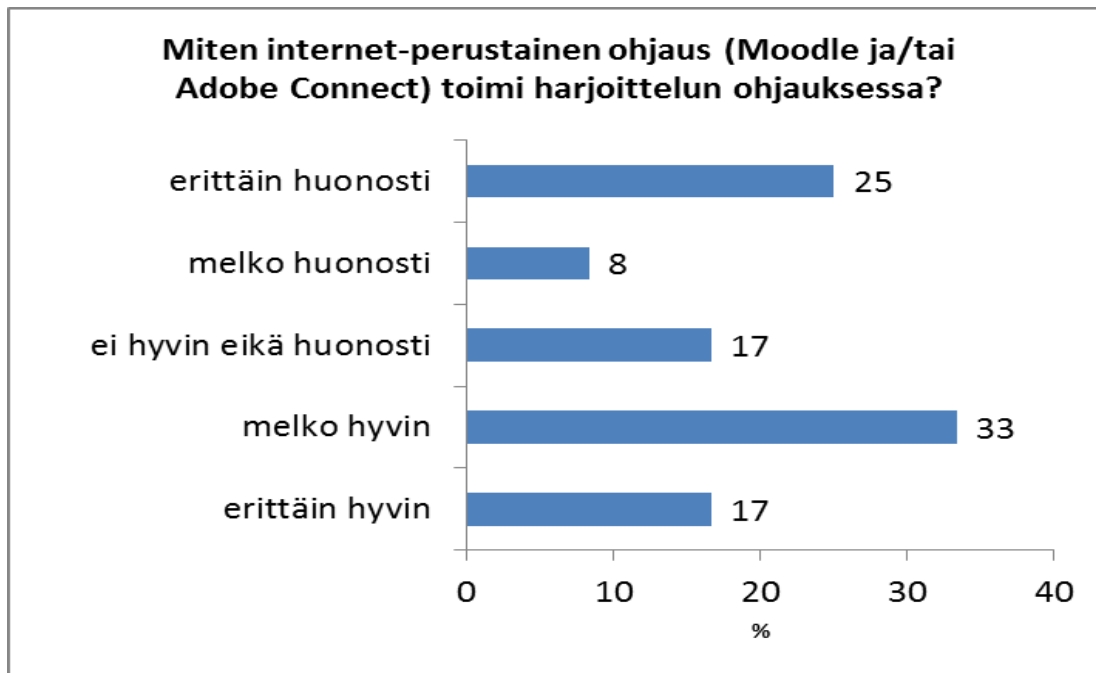
KUVIO 22. Ohjaus- ja arviointikeskustelujen koettu paras sujuminen (tärkeysjärjestyksessä).

Osalla opiskelijoista oli koululla välipalautepäivä ja sitä pidettiin tarpeettomana ($n=22$), ainostaan kaksi opiskelijaa piti sitä tarpeellisena.

4.2.4 Harjoittelun lopussa

Loppuarviointiin osallistuivat kahta lukuun ottamatta kaikki opiskelijat. Loppuarviointikeskusteluja pidettiin erittäin ($n=19$) tai melko ($n=6$) tarpeellisina. Vajaa puolet ($n=11$) oli sitä mieltä, että opettajan tulisi osallistua loppuarviointiin. Opettajan osallistumisesta perusteltiin muun muassa opiskelijan harjoittelun kokonais kuvan muodostumisella, opiskelijan tukena olemisella sekä keskustelun selkeyttämisellä. Opettajan osallistumattomuutta perusteltiin sillä, että opettaja ei kykene arvioimaan harjoittelun toteutumista, koska ei ole läsnä oppimistilanteissakaan.

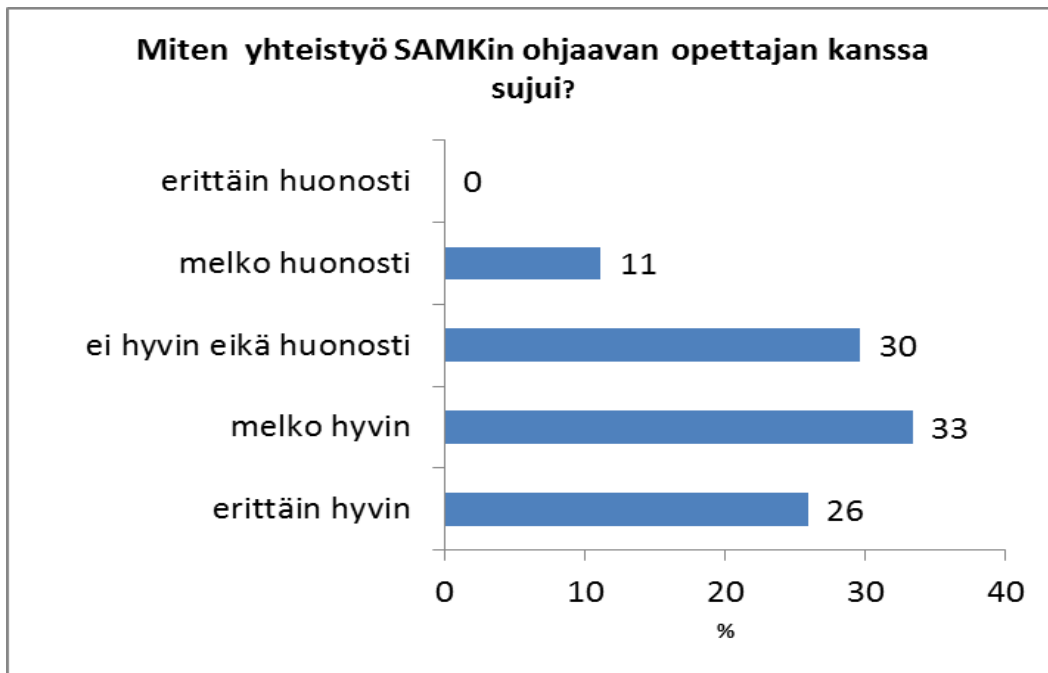
Vajaa puolet opiskelijoista ($n=12$) harjoittelun ohjauksessa Moodlea ja/tai Adobe Connectia ja ne toimivat pääasiassa hyvin ($n=6$). Neljällä opiskelijalla oli näistä huonoja kokemuksia. (Kuvio 23.)

KUVIO 23. Internet-pohjaisen ohjauksen toimivuus.

Suurin osa opiskelijoista (n=22) oli palauttanut kaikki harjoitteluun kuuluvat tehtävät kyselyn vastaamishetkellä, samoin kuin arviointilomakkeet ja työvuorotaulukon (n=21). Palautetta Soleops-järjestelmän kautta oli antanut alle puolet (n=15) opiskelijoista.

Omat harjoittelun oppimistulokset arvioitiin joko melko hyväksi (n=14) tai erittäin (n=12) hyväksi. Valtaosa opiskelijoista (n=22) osallistui reflektiopäivään harjoittelun päätyttyä. Kolmannes (n=9) opiskelijoista koki yhteistyön opettajan kanssa melko hyväksi ja neljännes (n=7) erittäin hyväksi (Kuvio 24).

KUVIO 24. Yhteistyön sujuminen opettajan kanssa.

4.2.5 Avoimet kysymykset

Avoimissa kysymyksissä kysyttiin mitä uutta malli toi harjoitteluun, mitkä olivat mallin etuja tai puutteita sekä miten harjoittelun ohjausta tulisi kehittää. Opiskelijat toivovat, että opettaja olisi heihin enemmän yhteydessä harjoittelun aikana. He toivoivat viikoittaisia yhteydenottoja sekä aktiivista kyselyä harjoittelun sujumisesta. Lisäksi toivottiin, että opettajilla olisi selkeä, yhtenäinen linja harjoittelun ohjauksessa kaikille opiskelijoille. Opiskelijat toivovat myös, että ohjauskeskusteluissa keskityttäisiin heidän osaamisensa kehittymiseen ja että he tulisivat kuulluiksi. Opiskelijat toivat esiin myös sen, että koululta tulisi antaa selkeämmät ohjeet harjoitteluun liittyvistä asioista lähiohjaajille. Vastauksissa otettiin kantaa myös siihen, että opettajilla on liikaa opiskelijoita ohjattavanaan samanaikaisesti, jolloin opiskelijoiden oppimisprosessin tukemiseen ei jää aikaa ja ohjaustilanteissa saattaa välittyä kiire.

Opiskelijat eivät kokeneet mallin tuoneen kovasti muutosta harjoitteluun. Esittelylomake oli uusi asia ja se koettiin pääasiassa hyvänä. Adobe Connectin käyttö ja reflektiopäivä olivat uusia kokemuksia. Osa opiskelijoista oli ensimmäisessä harjoittelussa, joten he eivät osanneet vastata kysymykseen, mitä uutta malli toi.

Opiskelijat pitivät mallissa hyvänä sitä, että opettaja kävi harjoittelupaikoilla ja että oli aikaa käydä läpi mieltä askarruttavia asioita.

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖS

Yhteenvetona lähiohjaajien ja opiskelijoiden palautteista sekä opettajien kokemuksesta voidaan todeta, että harjoittelun ohjausmallin käyttöönotto ja edelleen kehittäminen on hyödyllistä ja tarpeellista. Mallin tulisi kuitenkin olla riittävän väljä, jotta voidaan huomioida eri koulutusohjelmien ja eri opintojen vaiheissa olevien opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Mallin tulisi toimia prosessikaaviona, joka antaa harjoittelun eri osapuolille selkeät vastuut, tehtävät ja roolit.

LIITE 1

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hyvinvointi
Terveys

Harjoittelun koodi:
Ohjaava opettaja:

Opiskelijan omaesittely ja harjoittelun tavoitteet

OHJE: Täytä lomake ennen harjoitteluun menoa. Esitä se harjoittelun ohjaajallesi ja tehkää yhdessä mahdolliset muutokset/täydennykset/korjaukset.

1. HARJOITTELUPAIKKATIEDOT

Opintojakson nimi ja koodi, laajuus	
Harjoittelun toteutusaika	
Harjoittelupaikka ja katuosoite	
Työyksikön harjoitteluohjaaja, yhteystiedot (puhelin, sähköposti)	
Harjoittelua ohjaava opettaja, yhteystiedot (puhelin, sähköposti)	

2. OMAT HENKILÖTIEDOT

a. Nimi	
b. Postiosoite	
c. Postitoimipaikka	
d. Puhelin	
e. Sähköposti	
f. Syntymävuosi	

3. KOULUTUS

a. Aiemmat tutkinnot	
----------------------	--

b. Harjoittelujaksoa tukevat opintojaksot ja muut opinnot	
c. Aiemmat harjoittelut	

4. TYÖKOKEMUS: Muu ja erityisesti alaan liittyvä?

--

5. VAHVUUDET & ERITYISOSAAMINEN: Mikä/mitkä on/ovat vahvin/vahvimmat osaamisalueesi? Miten kuvailisit itseäsi? Missä olet erityisen hyvä?

--

6. HARRASTUKSET: Erityisesti sellaiset, joista voi olla hyötyä työtehtävien kannalta?

--

7. HARJOITTELUUN LIITTYVÄT ODOTUKSET JA TAVOITTEET

a. Miksi juuri tämä työ kiinnostaa?	
b. Mitkä ovat harjoitteluni tavoitteet?	
c. Mitä odotan harjoittelupaikalta?	
d. Mitä haluan tehdä tulevaisuudessa?	
e. Millaisista tehtävistä olen erityisen kiinnostunut?	